

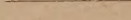
OM DEN KLASSISKA FORNTIDENS UPPFATTNING
AF NATURENS SKÖNHET.

INBJUDNINGSSKRIFT

TILL DEN

FILOSOFIE DOKTORSPROMOTION,

SOM AF FILOSOFISKA FAKULTETEN ANSTÄLLES,
ONSDAGEN DEN 6 JUNI 1877.

AF

PROMOTOR.

Vi ha hunnit — om än, som det vill synas, allt för sent — till den årstid, hvarom Vergilius qväder:

Nu vill allt framvälla i lif: se marken och trädet!
Skogarne löfvas igen: det är formfulländningens årstid.

Promotionerna, som till en början firades midt i vintern eller om hösten, valde snart, med sin genomgående symboliska rigtning, vårens eller sommarens tider såsom mest öfverensstämmande med det rikt knoppande lif, hvilket de sjelfva hade att framte på det andliga området. Att med vår känsla fatta skönheten i de taflor, som naturen upprullar för oss, manas vi snart af hvarje ögonkast utåt. Detta leder oss åter ovillkorligt att tänka på de olika synpunkter, från hvilka en slik uppfattning kan utgå. Att de under tidehvarfvens och bildningens vexling varit vida skiljaktige är en från början gifven sak; det gäller nu att förstå denna olikhet som sig bör, att göra hvar och en ståndpunkt rättvisa. Men det är något, som icke alltid sker. Man frestas så lätt att uteslutande se allt ifrån sin egen tids ståndpunkt. Och har denna tid företrädesvis herskat öfver ett särskildt område, så att man länge och med förkärlek kunnat skåda ut deröfver och derpå göra märkliga upptäckter, är man genast böjd att tro detta samma fält ha varit alldeles okänt för äldre släkten, ja att forntiden öfver hufvud saknat natursinne.

Något dylikt har man i senare tider från flera håll fått höra. Att de bildade på sina sommarutflygter företrädesvis uppsökt fjelltrakterna, och att känslan för dessas storartade natur nästan uppslukat allt annat sinne för det natursköna, få vi helt lugnt skriva på en modern idiosynkrasis räkning. Att denna sinnesrigtning icke varit rådande hos de gamle, kan man ock lika tåligt höra, som medgifva. Men att forntiden icke skulle egt samma öppna blick, som vi, för dessa natursceners storhet, och att hon icke skulle fattat deras skönhet — fastän de icke utgjorde hennnes skönhetsideal — detta måste motsägas. Det måste i allmänhet synas vågadt att vilja i någon mån fränkänna antiken natursinne, så framt vi dermed icke mena en känsla af tanklös häpnad eller af ängslande fara, eller af slö sjelfförgätenhet eller af den förödmjukelse och förkrossning, som tanken på egen litenhet inger oss i en stor natur. Äfven slika känslor trängde sig fram i den klassiska forntiden, men de närdes ej ifrigt af denna, som tvärtom gerna höll dem ifrån sig. Mena vi åter med natursinne en starkt utvecklad förmåga att uppfatta naturföreteelserna och deras intryck på känslan, hur djerft må det förekomma oss, då någon säger de klassiska folken hafva deruti varit nutidens underlägsna! Hvilka folk, mån tro, ha mest omedelbart lefvat i och med naturen, och hvilka sällskapa med henne mest tillfälligtvis? Kan väl den blick, som så ofördunkladt ledde konstnärshanden, när hon efterbildade och idealiserade det sköna och höga i människoskapnaden, ha varit sluten för samma företeelser i den öfriga naturen?

Att så ej varit fallet kan till och med visas genom en helt kort framställning af de synpunkter, som i antiken och nutiden ledt naturbetraktelsen. Det är en sådan framställning, vi här försöka; och till ett obetydligt rum måste hon för visso inskränka sig. Programmet, som icke får bli för vidlyftigt, måste nemligen till största delen upptagas af den egentliga inbjudningsskriften, som har att afhandla våra promotioners väsende

och utveckling och att sammanknyta minnet af festen för femtio år sedan med morgondagens högtid. Till en utförligare behandling af ämnet återkomma vi, om tillfälle gifves, framdeles. Detta utkast, med sina blotta antydningar och sin stränga återhållsamhet från anförande af bevisställen och åberopande af skrifter, är endast att anse som inledningen till det, som i sin ordning skall inleda den stundande akten. Vi hoppas likväl icke dess mindre att hvad vi komma att säga skall tillräckligt ådagalägga det vi icke, såsom man sagt, ha Rousseau att tacka för upptäckten af berglandskapets väldiga intryck på människosinnet och att, ännu mindre, en frisk naturkänsla kallats till lif af hans skildringar och sedan stannat kvar hos de moderna nationerna såsom deras uteslutande tillhörighet. Rousseau införde blott ett osundt frossande vid naturens rika bord, sträfvandet att genom idelt mottagande af yttre intryck bli qvitt medvetandet af en inre, trång och ofruktbar, värld. Under det de gamle i naturens oändliga lifsfullhet sågo de eviga motbilderna till den menskliga personlighetens inre vexlingar och lifvades vid altets enklång, ha de nyare af Rousseau endast lärt ett fåfängt, sjukligt försök — det att i naturens sköte helt och hållet glömma sig sjelfve och den människoverld, som är skapad till deras närmaste omgifning.

Hvar och en naturåskådning hvilat ytterst på den föreställning, man hyser om utbredningen i naturen af lif och ande. Med andra ögon se vi naturen, om vi tro henne död, än om vi anse henne lefva. Helt olika varder vår naturförnimmelse, om världen ter sig för oss som en lek af blinda krafter, eller vi se en tanke, medvetet eller omedvetet, lifva allt; om ett enda, väsentligt lika lif, hvaraf allt är delaktigt efter en enda, fastän graderad skala, synes oss genomströmma det hela, eller den likhet, vi öfver allt varna, endast får gälla som en drömd öfverensstämmelse; om allt är oss materia, och följaktligen äfven människan, med sitt sjelfmedvetande, en produkt af den materiella värld, som stundom benämnas natur, eller om vi uti naturens rike hylla en allsvåldig gudomlig kraft, som i sin fulländning är vorden menniskoande.

En grundskilnad mellan forntids och nutids verldsåskådning är deras olika uppfattning af organisk och oorganisk natur. Den skilnad, hvilken dem emellan omisskänligt träder oss till mötes, ha vi redan för många sekler sedan uppgjort för oss så, att vi delat dem i ett liflost och ett lefvande naturrike. Men att »gamla märken icke stå» besannas i dubbelt afseende, då det är fråga om råmärken, hvilka menskliga fattningsgåfvan, i sitt behof att indela för att kunna begripa, ställt upp mellan tingen. Under tidens lopp och forskningens framåtskridande visar det sig nemligen, å ena sidan, att det ena efter det andra af de gamla stöden för indelningen faller undan, gränsskålet vacklar, och åsigten bereder sig att ge vika för en högre och vidsträcktare uppfattning; å andra sidan fastes uppmärksamheten derpå att den begreppsskilnad, som i århundraden varit herskande, dock icke alltid funnits: går man rätt långt till baka, är han icke till.

Det ena som det andra har inträffat med den åldriga, så starkt fastställda åtskilnaden i naturen mellan ett liflost och ett lefvande område.

Det är vordet oss, slägte efter slägte, inskräppt genom alla böcker, vi läst, att den större halften af världen saknar lif, och vi ha vant oss att låta honom ligga för våra ögon i död, kraftlös utsträckning. Ju mera emellertid kännedomen om naturens alster vidgat sig, dess mera och hastigare ha gränserne för det lefvandes rike framflyttats. I åtskilligt, som man under sekler ansett som en död massa, har mikroskopet upptäckt fina organismer med regelbundna, rastlösa lifsyttningar. Det forna antagandet att organiska ämnen icke läto framställa sig på organisk väg har den nyare kemien faktiskt vederlagt. Så har det organiska redan nu vida mer inkräktat på det oorganiskas område än man förr kunnat ana: de städse förbättrade redskapen för menniskoöfögs iakttagelser samt den syntetiska kemiens framsteg skola allt jemt fortsätta detta eröfringsvärf. Änskönt vetenskapen aldrig kan skapa organiskt lif och sålunda häfva motsatsen emellan organisk och oorganisk tillvaro, skall han dock återskänka den förra allt mer af hvad kortsynhet och fåkunnighet velat fränkänna henne. Och hvarför skulle han slutligen ej ha magt att fatta denna motsats mera tillfredsställande för naturåskådningen än som motsats mellan ett lefvande och ett liflost? Tyder icke kristallbildningen i sina regelrätta former på en inre drift, som är snarlik lifvets? Hvarje droppe, som i sitt bryn har större täthet och

seghet än i sitt inre, framter han ej en viss likhet med cellformen, det alltid erkända, det organiska, lifvets qved? Hvarföre skulle icke ett eget, all annan tillvaro olika, lif kunna antagas för det oorganiska? Hvi skulle han finnas i lefvande Guds verld, denne skriande motsats mellan död och lif? Det är redan fullt antagligt att han af framtidens undervisning skall bortkastas som ett obehöfligt stöd för våra lärosyften. Lifvet skall fullkomligt besegra döden i det att begreppet lif fattas vidsträcktare, såsom en egenskap hos all ting. Och de qvarstående bestämningarna »organisk och oorganisk natur» skola jemkas derhän att de icke längre bilda en skilnad mellan lefvande och liflöst, utan emellan de olika slag af lifskraft, hvilka dessa båda naturens riken förete; det skall då blott talas om organiskt och oorganiskt lif.

Huru länge än föreställningen om ett dödt naturområde funnits i verlden, i forntiden hyste man henne icke.

Då var naturen ej ännu en liflös kropp;
En ande rördes i nu förstelnade leder.

Då hade ännu icke hos någon uppstått den dödande tanken att naturen vore en ofantlig, död massa, som visserligen här och der hade i sig något lif isprängdt. Hvad vi kalla materia var för ögat, som för tanken, en kedja af medvetna varelser, ett oafbrutet kretslopp af ett enda, evigt och gudomligt lif: det satte himlakropparne i rörelse; det tecknade sin närvaro i bergets ådror och bröt fram med harmoniskt formbehag i stenens glänsande, plana ytor; det steg upp och ned i växternas kärll, outtömligt i nya, sköna daningar; det böljade i vattnet, hviskade och brusade i luften; i djurverlden gaf det sig friare hållning, kraftigare spelrum, mera vexlande låt och ton; hos menniskan slutligen vardt lifvet klart medvetande och tänkande och språk; gudarne voro intet annat än de eviga människorna.

Lifvets allhet, sålunda upptagen i en enande tanke, mensklighetsbegreppet, är hvad man har att tänka sig under det allt tings förmenskligande, som tillägges forntiden. Man bör icke så förstå det, som om de gamle i allt sågo fullständigt utvecklade menskliga personligheter: de tänkte blott att allt var mer eller mindre delaktigt af det gudomliga lifvets högsta, enda tanke, mensklighet. I vågornas och kaskadens skum, i skogens fladdrande lockar, i vattnets plaskning, klippans genljud och fogelns sång, i blommornas likt ögon öppnade kalkar, i sommarens doft, i höstens härjande vind, i bergets massor — i allt skådades älskliga eller fränstötande likheter med menniskonaturens former, lifsyttningar, krafter och dåd. Dessa naturväsanden voro endast flygtiga uppenbarelser af menskligheten, icke helgjutna bilder deraf: det stannade vid det djerfva, starka utkastet; blott från den fullkomliga menskligheten och dess lif lät teckningen utfylla sig i alla drag, till bestående verklighet. Och menskligheten sjelf upplöstes i och flöt till baka till de mindre klarnade trakterna af tillvaron: så uppkom den i myterna så utbredda metamorfosen.

Forntidens människa utgick sålunda vid naturbetraktningen icke ifrån sitt eget jag, men hon borttappade heller icke sitt jag deri: hvad hon kände var att ett enda grunddrag af gudomlig mensklighet stod outplånligt fast i allt, liksom i henne sjelf. De nyare deremot taga utgångspunkten i sitt jag, ett trångt, sjukligt sjelfmedvetande, som de måste önska att utvidga i naturen och borttappa i ett formlöst, oändligt allt. Detta slags panteism — må hända helsosamt uppryckande ett slappadt sinne eller söfvande ett sönderslitet — visar bäst sin medfödda tvinsot i den odrägliga, evigt impopulära, om än aldrig så mycket utpuffade poesi, han frambragt. Naturen lefver blott genom sin delaktighet i mensklighetens lif; och endast genom samma lifsdeltaktighet förmår hon att i skaldekonssten lefva upp för oss. Ty förutan är hon, under all konst och känslöshäfnings, dock endast beskrifven som ett lik. Det hjälper ej ens att till menskliga andar utkläda de elementara krafterna och ämnena, dessa naturvetenskapens nödvändiga abstraktioner, efter hand ersatta af mera lämpliga. Hvem kan hålla till godo med skaldens utflygter i stället för forskarens undersökningar? Och ingen i vår tid torde man kunna inbilla att skalden har ett skarpare öga än denne för en vetenskaplig uppfattning af naturen, eller att han kan gå forskningen i förväg. — Nej: Shelleys skaldestorhet, t. ex., ligger icke i hans lika

konstlade som orediga spiritistiska naturbetraktelser, utan i hans osökta utgjutelser af mensklig medkänsla med naturens lif, utan i det menniskolif, han framställer, från en omgifvande värld eller eget hjerta.

Just det att antiken i en enda, intet undvikande blick fattade natur och mensklighet ger hennes poesi dess stora pregel. Deri är hennes skaldekonsts ovanskliga behag, som hon delar med hvarje senare helgjutet skaldskap; ty om poesien skall vara något, måste hon från sin tillfälligt valda ståndpunkt dock kunna se öfver allt. En sådan allblick var forntiden gifven i synpunkten för dess världsåskådning. Allt var henne gudomligt lif; och allt i detta lif sträfvade efter mensklighetens härliga medvetande och frihet; det afspeglade åtminstone den menskliga verkligheten i alla dagar och skuggor, eller gaf genljud af en dylik flyktad verklighet. Från denna synpunkt såg antiken ut öfver världen och bildade den naturåskådning, som är utvecklad i otaliga myter och sagor, och som ännu hos beslägtade ariska folk fortlevver i en mängd landtliga bruk, hvilka varit oförstådda intill dess de fattades som spillror af en förgången tankeverld. Ett folks mytbildning yppar bäst för oss hvad det i grunden tror om sin verld, Hvi skulle man då endast spörja sådane författare, som derom gifva ofullständigt och osäkert besked? Myter och symboliskt mytiska bruk — det är sjelfva naturåskådningen hos ett folk.

Nu har ingen betviflat att den klassiska forntiden förstod sig väl på det natursköna, så vidt detta framträdde i ljuf och tilltalande skepnad. Men man har trott att hon nästan saknade allt sinne för det sublimt stora, det dystra, ödsliga, vilda och förskräckande i naturen: litteraturen har ju derom endast få, och alls inga sympatiska skildringar. Huru annorlunda i de semitiska folkens poesi, der naturens storhet och gräslighet starkt framträda, dock som bakgrund för något ännu större, utom och öfver naturen varande — för Guds oändliga majestät, som kallat naturen till lif, som tyglar hennes vilda utbrott, som, när det honom så behagar, låter henne åter sjunka i ett intet! Ja sjelfva de finska runorna visa sig i detta hänseende mera tillfredsställande för det moderna sinnet. Der står naturen i hela sin otamda, öfvervåldigande kraft midt emot den svaga menniskan, som dock, i medvetande om sitt andliga herradöme, icke skyggar tillbaka för den ojämna striden: hon utransakar den trotsande naturmagtens ursprung (synty), hon förstår att dermed besvärja och tämja henne.

Men talar då den klassiska litteraturen så öfverljuddt om söderns rika och sinligt smekande natur? Nej, icke den strängt klassiska. Det är först under hellenismen i dess upplösning och i början af den romerska kejsartiden, vi kunna spåra en naturuppfattning, som närmar sig de nyare folkens, ingifven af känslan att naturen i väsentlig mån är menniskans motsats. Det är först på denna utvecklingsgrad egentliga naturskildringar behövas, för att återställa den endrägt med naturen, som ett konstladt, öfverförfinadt och andlöst lefnadssätt har brutit. Det är först då menniskan behöfver glömma sig sjelf i ett annat, och den ömme vemodsfulle skalden utsträcker långtande armar efter naturen, såsom efter ett flyende ideal. Men så länge man ännu står uti innerlig lifsgemenskap med sitt andra jag, talar man icke mycket om detta förhållande. Sålunda finnas få naturbeskrifningar i den verkligt klassiska litteraturen; men broderskapet mellan menniskan och landet och djurverlden och växtligheten framträder öfver allt och kraftigt: Det är denna sammanhörighet, som skapar en af människob bröstets starkaste känslor, fosterlands-kärleken. Ajas är besluten att dö, och dessa äro hans sista ord:

O ljus, o hemlandsjord, o helga Salamis,
O tröskel till min faders härd, du stolta stad
Athen! I lekkamrater från min ungdoms tid!
I floder och i källor der! Farväl, farväl! *

Så låter till och med en attisk talare, den allvarlige Lykurgos, »landet och träden» anropa menniskorna att icke lemna dem obeskyddade och ohämnade. — När Alkman

* Det är i likhet härmed Runeberg låter sitt eget dystra hemland fostra samma lifvande känsla:

Finland stod för hans själ, det kulna, hans toftiga, gömda,
Heliga fädernesland.

var gammal vorden och tung på foten, önskar han sig vara en *κρηύλος*, »den gyllene vårens fogel, som fladdrar omkring vid hafsstranden». För Sappho i en af hennes bröllopsqväden är bruden »det rödkindade äpplet», som vuxit på högsta grenen och därför varit så svåråtkomligt. Hon yttrar på flera ställen sitt medlidande med de nedtrampade blommorna. Huru ofta läsa vi icke i den antika poesien om näktergalens vemodiga toner och cikadens trefliga gnissel, om skogens samspråk, om trädens ömma hviskningar till hvarandra, om rankan som slår sin arm kring poppen? Till och med menskliga åsichter tycktes de gamle öfvergå till djuren. Så påstår Platon, i sista boken om Staten, att hästar och åsnor i Athen, gripna af den demokratiska jemlikhetsanden, gingo trotsigt sin väg fram och väjde ingen. Man lefde så midt i och förtroligt till samman med naturen, att man vanligen icke kom till betraktelse öfver den samma. Man gaf som oftast i korta träffande drag en bild ur naturens all-lif: ytterst sällan tecknades ett särskildt parti deraf, såsom i Alkmans skildring af naturhvilan i nattens timmar (Bgk², fr. 53) eller den berömda korsången i Sophokles' *Oid. i Kol.* (668 sqq. ed. 5 Dind). Hand i hand med det språkliga uttrycksättet arbetade konstens, hvilket med sina fauner och satyrer i åskådlig korthet betecknade naturens omedelbara njutning af sin egen lifsfullhet, med vingade gosse- eller flick-gestalter (eroter och psyke-skepnader) dess fria allsidiga verksamhet.

Snart nog kom en annan tid, då menniskan icke så i alla stunder kände sig ligga vid naturens bröst. Naturen hade upphört att i allo dela lif med menniskan: för denna var en del af naturen redan död; med allt sitt deltagande för lifvet omkring sig, stod menniskan dock redan blott vid sidan af naturen och behöll för sig sjelf en del af sin känsla. Det är den nyare tidens sakta intåg i antiken. Då behöfdes lära naturam ducem sequi; då var naturbeskrifningen vida mer i sin ordning, och hon infann sig ock ganska riktigt med sin lilla släng af tillgjordhet. Det alexandrinska tidehvarvet och nästan hela romerska litteraturen höra hit. Man måste åter uppsöka naturen, ty man hade några steg aflägsnat sig derifrån. För att sällskapa med naturens andar och lifvas till sång gå skalderna — såsom Horatius (c. I, 1, 30 sqq.) och Vergilius (Geo. II, 485 sqq.) afsides från menniskovimlet; de uppsöka lunden och dalen:

Bygden lockar min håg: der bäcken flyter i dällden
Älskar jag vandra utan beröm.
Säll är den, som skåda förmått till djupet af tingen, — —
Men ock lycklig en man, som blott de ländlige gudar,
Gamle Silvanus och Pan och syster-nymferna känner.

För skalder af detta sinnelag — och sådana voro då alle — kan naturbeskrifningen icke vara främmande; men denna beskrifning är dock till hela sin ton vidt skild från den nyare poesien. Skalden har väl för en stund sökt ensamhet, men han har icke sökt sig bort ifrån sig sjelf, ej heller från den antika uppfattningen af naturen: det är i denna ande han under diktandet lefver in sig; det är sjelfva den sångmö, hvars möte han sökt.

Det torde, efter nyss föregående påminnelser, vara mindre förvånande att vi i klassiska litteraturens bästa tidsålder icke finna hänförande skildringar af vilda och rysliga naturscener. Men sinnet för det sublima, det rörande och det skakande i naturlifvets uppenbarelser lefde också under denna tid kraftigt, och kanske mera mottagligt än någonsin: derom vittnar ojäfaktigt forntidens mytiska naturåskådning. Solen gick fram som en hjelte på sin bana, en oblidkelig hämnare mot dem som stulit bort den fagra morgonrodnaden — stundom väl fördunklad och öfvertäckt, men dock alltid segerrikt brytande igenom moln och regn, för att omsider vid mörkrets port falla i sitt blod. Stormvindarne med sin väldiga sång mäktade att rycka allt i yrande dans med sig, träd, klippor, djur och vatten: det är de tre Ribhus i Veda-dikterna, i de grekiska myterna Orfeus eller Hermes, som från betet drifver solgudens glänsande boskap (*Yuv. eis Equ.* 73 sqq.) Stormen åter, som föregår vårens ankomst — han som skakar träden och låter deras grenar hvirfla bort — tog hos grekerne mytisk mandom i den väldige jägaren Orion: det är hos germaniska folken ännu dag »den vilde jägaren», i Sverige Odens, i

Danmark kung Vollmars jagt. Också hafva antike skalder (såsom Arkilokos och Vergilius) förstått att ge storartade skildringar af stormen på hafvet. — När urskogen på ett ställe fallit för yxan, förkunnade ett hemskt rop genom luften att »den store Pan var död» (liknande sägner i Tirol; Mannh. Baumk. 90—2). Att sommaren våldsamt bortryckes ifrån sin moder jorden är försinligadt i myten om raptus Proserpinae. Den lidande naturen var likaledes föremål för den dyrkan som, blandad med semitiska kultusformer, egnades Adonis och Atys. — Verkliga skräckgestalter saknades heller icke, såsom Tyfon, hekatonkeirer, graier, gorgoner, empusor, lamier o. s. v.; i hvilka lifsbilder från naturen sidor af henne visa sig, storartade, om man så vill, i ensidig öfverdrift, men störande det helas harmoni genom brist eller mörker eller våldsamma kraftyttringar eller fruktansvärd öfverlast. De gjorde, i det närmaste, på föreställningen samma intryck, som erfares vid betraktelsen af det ödsliga, fantastiska, i skenbart gränslös storhet sig lyftande berglandskapet. Detta visade sig företrädesvis som formlöst, tröstlöst, tryckande och afskräckande för det antika sinnet, som icke kunde tilltalas af blott kvantitativ storhet; hvarför ock intrycket af det blå isfältet och af de omätliga snöytorna, som morgon och afton rodna för solen, väl syntes komma ifrån en bredare grund, men icke vara så innehållsrikt, så djupt fångslande, som färgspelet i en solnedgång, skådad från Baiaes strand eller en af Roms höjder. De gamle förstodo icke huru själen kunde lyftas genom slappande förvåning: här, om någonsin kunde ju nil admirari ha sin rätta tillämpning. De kände icke sin lifskraft ökas, utan förlamas, genom skräck. Deras bröst vidgades icke, när de frestades att känna sina personligheter, likt stoftgrand, hvirfla hän och bortblandas i en stor villervalla. Visserligen kände de dylika rörelser — dessa andliga öknar, dessa sansens ättestupor — men de betraktade dem som förvirringar och sinnesrubbnings (perturbationes animi); och deras sed att från sitt inre sorgfälligt aflägsna onödiga och ofruktbara skakningar ges till känna i deras mytiska dikter, som låta ljusets och tankens magter fångsla eller slå i hjel de ofvan nämnda vidundren. I så fall kommer den antika naturåskådningen i viss mån öfver ens med den bibliska, hvilken i ödemarken ser onde andars hemvist. — Ett nyare poem, som är ingifvet af sjelfva alpnaturen, är Byrons bekanta drama Manfred. Hjelden deri, hvars regellösa utveckling fört honom ifrån menniskosamfundet ut på de öde »vidder» vid känslans snögräns, der hans enda sällskap är en hemsk och lifsfientlig andeskara, håller dock emot dem ut intill döden i manlig, okufvad sjelfkänsla.

Det var helt andra naturscener, som företrädesvis tilltalade den klassiska forntidens smak. Beröm för naturskönhet (species) gaf han företrädesvis (Quintil. Instt. III, 7, 27) *locis maritimis, planis, amoenis*. För att en nejd (locus) i södern skall kunna göra anspråk på behag (amoenitas), måste han lifvas af vatten: är detta ej till finnandes, inträder strax ökennaturen. Och hvilket särskildt behag skänktes icke landskapet af en insjö, som höll sin spegel för det? af det svalkande, skimrande vattenfallet? af hafvets azurblå eller smaragdgröna slätter vid dess fot? — En jemn yta (planities) var endast så vida ett oeftergiftigt vilkor, att hon underlättade den vidsträckt utsigt, hvar på de gamle satte så högt värde. Men äfven grottans halfskymning, dalens slutna frid, lundarnes hvalf, de odlade fältens rikedom — i allmänhet växtlighetens frodiga utbredning — bildade ramar till de naturtaflor, i hvilka det antika sinnet fann behag. Och nordbons sinnelag i forntiden tyckes icke ha varit detta så synnerligen olik. Njåla, sagan med den fina karaktersteckningen, biktat det samma, kort men fullständigt. Hon vill göra klart för oss att naturens skönhet höll Gunnar på Hliðarendi fångslad vid hembygden, att denna skönhet allena — skönheten i en högnordisk, isländsk natur — gjorde det omöjligt för honom att gå i landsflykt: redan stadd på väga, måste han vända om. Gunnars hjerteutgjutelse är ett medeltida motstycke till Robert Burns' sång:

I höglandet — der är mitt hjerta, ej här:
På viltbrådsjagt det i höglandet är —

så vidt som i bådadera kärleken till fosterjorden — der som hemtrånad, här som denna längtans förkänsla — hänger sig fast vid intryck af landets natur. Hvem af oss, nyare

tidens barn, skulle nu ej väntat att hos isländaren, som hos skotten, i första rummet se träda för hans blick

— the mountains high cover'd with snow —

att få höra något likt följande, bekanta rader?

Nordens de fasta, de älskade fjellar
Locka med underlig magt min håg.

Men nej: der fins icke ett ord om Islands väldiga natur, dess fjell, dess sjudande källor, dess öppna eldgap, dess ofta så underbart formade mark, dess milslånga öknar af stelnade lavaströmmar. Det är den blida, inhägnade, odlade jorden, hvars åsyn han, icke ens för lifvets skull, kan sakna. Det är denna syn, som slår an på hans skönhetskänsla i det för hans öde afgörande ögonblick, då sagan låter honom yttra: «Fager är liden, så att hon aldrig syntts mig till den grad fager; gulnade åkrarne och tunet slaget; och jag vill rida hem och fara ingenstädes».

Den «vrå af jorden», hvars «leende var mest lockande» för Horatius, hade samma älskliga, veka tycke, om ock en vida rikare fågning. Det antika landskapsidealet var i alla tider sådant.

Vi få dock icke, på grund häraf, tro att antiken saknade mottaglighet för ett hårdare naturens skaplynne. Söderns infödingar äro olika dess tillfällige gäster. De senare kunna så försjunka i en ny, härligare verlds åskådning, att, om de än ej fatta afsmak för nordens natur, de för framtiden likväl icke äro i stånd att göra henne full rättvisa. Vid resan till Italien fann Winckelmann alptrakterna «erschrecklich schön»: tolf år senare ville han icke ens tillerkänna dem en «relativ skönhet». För Karl August Nicander voro hans «minnen från södern» mera egnade att inskränka än utvidga den poetiska synkretsen.

Men de gamles blick lät sig icke förvilla. Berglandskapet — ty derom har hela tiden varit hufvudfrågan, och nu till slut går vår betraktelse särskildt dit — naturens jetteskepnad kastar sin breda skugga in i deras soliga mytiska verd. I sitt himmelstormande försök, sin fruktlösa oändlighetssträfvän (ty utsträckning utan tankefyllnad är »die schlechte Unendlichkeit») stjelpte giganterne berg uppå berg:

Construitur magnis ad proelia montibus agger;
Pelion Ossa onerat, summus premit Ossan Olympus —

alldeles så, som alpnaturen staplat den ena stenmassan öfver den andra. När omsider den rätta verldsordningen var stadgad — då ett lugnt förnuft höll lidelserna nere — sträckte sig hela denna hop af förstfödda krafter (Enkelados, Mimas, Polybotes, Aigaion, Tyfon och hvad de heta) under de vulkaniska öarna och bergen, der de ännu stundom vrida sig i kramp eller till vår fasa ryta fram sitt raseri. Att fjellryggen af antiken kunde tänkas i sublim skickelse visar sig bäst af myten om Atlas, den gamle, starke resen, som på sina skuldror bar himlens stödjepelare. Bergets betydelse för ett landskaps skönhet kan så mycket mindre ha varit okänd för de gamle, som de på många ställen uttala den samma — som de bergpartier, hvilka kransa den romerska nejdens utsigter och sjelfva Roms höjder, voro deras stolthet — som deras gudaverld och orakler tronade på berg, och skaldekällan der troddes uppvälla. Men det ofantliga, snötäckta berget var ingen af dem omtyckt vistelseort. De älskade mer att hafva det som en präktig fondkuliss, en hög och stilla bakgrund till det rörliga, skiftande lif, som omgaf dem. Som en dylik, allvarlig bakgrund till det glada sällskapslifvet står äfven i Horatii poesi det snöhöljda Soracte.

Ända in i senare tider hafva alla män med utpregladt antikt åskådningssätt tyckt sig haft föga att hemta för sin själs näring från en vistelse i öfverväldigande bergstrakter, men å andra sidan tacksamt njutit af utsigten åt dem. Så, t. ex., Gibbon, och så Hegel. Naturligtvis är Ehrensverd af samma art. I hans Resa till Italien (Sthm 1786) läses (s. 6): «När man kommer utföre en hög bergsträcka ner åt de Lyckliga Fälten, får man en stor utsigt. Ögat älskar vidsträckt, då det vidsträckta har ett anseende af

lycka, och då kring det vidsträckta fältet är en hög gräns. Omkring himlabryn ser man Appenninerne och de omåttliga bergen vid Castellamare». I det föregående åter (s. 2—3) har det hetat: «Hans ögon befriades från alpiska bergen. De ega fågning på långt håll, men midt ibland dem röner man en känsla af förödelse». Detta är fullkomligt i antik anda.

Bulwer har (The Student. 1832) gjort den rigtiga anmärkningen: «En smal ström jemte Mont Blanc, som ensamt tornade sig upp vid dess sida, skulle vara den mest stortartade syn i världen. Men den beklämning, den räddhåga, den obestämbara känsla af fara, hvilka åtfölja det sublima i naturföremål, gå förlorade, när föremålen aflägsnas från vårt omedelbara granskning». På så sätt vilja nutidens människor njuta.

Olika känslösätt berättiga dock aldrig att tala om känslolöshet på någondera sidan. Annat är att icke känna sig stämd för en sak, och därför mestadels låta henne vara; ett annat att aldrig någonsin hafva rönt ett intryck af henne.

Sedan vi, efter gammalt bruk, förutskickat några betraktelser öfver ett ämne, som står i sammanhang med det läroområde, som är promotor tilldeladt, öfvergå vi till vår egentliga inbjudningsskrift.

Vi få alltså härigenom, i filosofiska fakultetens namn, till den af dess treårspromotioner, som i morgon skall firas, **inbjuda samtliga vårt lärosätes medlemmar jemte alla de stadsbor och i staden varande främlingar**, hvilka antingen sjelfve hemtat bildning vid detta universitet eller på fjernare håll känna sig skyldige att vörda det samma, såsom en af landets äldsta och viktigaste bildningshärdar.

Härvid torde allra först några ord böra egnas den ståndpunkt, på hvilken promotionsväsendet för närvarande befinner sig.

De filosofiska doktorspromotionerna ha i nuvarande tid mist en betydlig del af den glans, hvarmed de fordom trängde nästan alla andra akademiska högtidligheter i skuggan. Derom vittnar först och främst sjelfva det sätt, hvarpå de numera tillrustas. Förr i tiden var »lagerfesten» af så allmänt upplyftande och minnesrik verkan, att en sådan knappt var öfver förr än man började kasta blickar af längtan och hopp mot den näst följande af dessa »trieterica». I all synnerhet voro tankarne vända dit hos dem, som dermed skulle få något att skaffa: promotor, dekan och adjunkten, som hade att framställa magisterfrågan. Och hvilka dessa personer voro, som efter tre år måste deran, var, om man bortsåg från mensklige lifvets ovisshet, icke svårt att räkna ut. Lika litet kunde ett fritt val rubba den ordning, fullmagtsåldern stadgat, som det föll någon in att afsäga sig förtroenden af dylik art: man hade alltså tre hela år att bereda sig till de säkert stundande värfven. I jemförelse härmed kunna de nyare promotionerna nästan betraktas som improvisationer, enkanneligen denna, hvars tillkomst ej beslöts förr än den 17 sistlidne mars.

Det deltagande, hvarmed allmänheten allt jemt omfattat promotionerna, har i senare tider dock ingalunda gällt det gamla ceremonielet.

Ännu i förra århundradet och början af det närvarande lefde den symboliserande ande kvar, som är så mäktig under medeltiden och vid nyare historiens inträde. Han gaf sig på mångfaldigt sätt luft i de bildande konsternas alla grenar; och seden att pregla skådepenningar, efter en sträng sinnebildläras smakregler, var då drifven till vurm. Balletten var intet utom denne ande; och sjelfva skaldekonsten hyllade honom i ett omfång, som vår tid icke skulle finna sig vid. Han var lifsluften i det utvecklade ceremoniväsende, som då för tiden beherskade ordnarne, de vittra samfundet, de slutna sällskapskretsarne, ja alla de former, som man mottagit eller uppfann för att omkring sig sprida bildning eller nöje. Med denne ande stod promotionshögtidligheten i bästa samklang.

Men den närvarande tiden behöfver inga symboliska styltor för att höja sig till glädje och hänförelse. Hon frågar icke efter tecken, utan efter sak. Symbolikens ande har äfven i det närmaste vikit ifrån henne: hon har svårt att sätta sig in i skuggspelet af dess språk. Än mindre förstår hon af sig sjelf det samma; ja hon är icke ens alltid fallen för att göra det tillbörlig rättvisa.

Så långt vi kunna minnas, har också promotionen varit utsatt för realistiska motsägelser så väl inom universitetens fakulteter, som i synnerhet vid de första möten, som promovenderne sjelfve hållit om firandet af deras egen hedersdag. De ärfda brukens gamla helgd har dock alltid lätt nog segrat öfver tidsandens nya sträfvanden. Det har stundom sett ut som om man med ett »dixi et salvavi animam» blott velat köpa sig den dubbla rättigheten att på samma gång glädja sig öfver ståten och håna den.

Hvilken skottafla för mer eller mindre lyckadt skämt ha de historiskt vördnadsvärda ceremonierna varit! Till en del med fog, enär de i sin utveckling råkat in i öfverdrifter eller raka motsägelser mot nutida förhållanden; mestadels därför att de icke förstodos. Den franska pseudo-klassiska smakperioden inympade en besynnerlig utväxt på promotionsväsendet. Det då för tiden långt drifna ofoget ued romersk mytologi var sällan något annat än ett tomt frasmakeri; på promotionsdagen tarfvades en Tegnér's hela snille och konst, att det icke skulle väcka löje. Den dagen tycktes universitetet och dess medlemmar bekänna sig till en mycket blandad religion. I den kristna kyrkan åkallade man, huller om buller, ende Guds och Kristi namn jemte flertalet af olympens gudar och gudinnor: än satte man all sin lit till den helige ande, än till Apollo samt en eller flera sänggudinnor. Ett kosteligt ting framför alla andra var templets nya högkor, denna »parnass» »af bara bräder», detta »gudaberg», på hvilket de unges apoteos försiggick, odödliggjort i så mycken poesi, icke minst i Vitalis' »skämtsamma dikter» (Promotionen, 1824). Och på en tid, då filosofiska graden sjunkit ned till en preliminar-examen, i hvilket falskt ljus tycktes han icke stäld genom promotionsfestens ceremonier och belöningar? De unge män, som till stor del ännu icke valt lefnadsyrke, och som ofta först efter promotionen slog sig på allvarliga fackstudier och hade någon embetsexamen eller lärareplats till mål, desse samme tvungos att aflägga ed på att aldrig mera låta sig examinera: och till tecken att de voro fullärde hade hvar och en af dem i handen en bok, som ganska eftertryckligt smälde i hop. Ett annat narrspel bestod i framställandet af magisterfrågan och i den nöjaktiga lösning, som alltid gafs af henne: rolerne voro samtligen förut öfverlästa, och svaret drogs fram ur primi ficka. Äfven om denne gjort sin sak som en stympare, hade faran varit ingen. »Frågan» — anmärker J. G. Ek* — »kommer för sent, då de, till hvilka den ställes, redan stå på parnassens sluttning med kransarne på armen och visse att, svaret må utfalla huru som helst, så skall dock kransen sättas på deras hufvud — och ännu mera för sent, sedan kransen redan är påsatt».

Det var väl icke »för dessa märkliga idrotter», men väl ofta för endast grundläggande studier — en skolkurs i större skala — som de unge fingo

skörda

Den samma lön, som Roms imperatorer,
Vid slutadt fälttåg, då i stor batalj
De slagit fiendernes här och vidgat
Med härliga provinser rikets gränser,
Mottogos af ett tacksamt fosterland;
Den samma lön, som äfven sedermera,
För oförgätligt sköna snillebragder,
Blef ämnad åt den ridderlige Tasso,
Dock ämnad blott, vid aftonen af lifvet.

När saken så togs — och den allmänna uppfattningen af henne var och är verklig — kunde hon icke annat än å ena sidan alstra högmod och öfverskattning af egna förtjenster (just de farligaste inbillningar, som en lärd kan nära), å den andra förargelse, ömkan och löje. — Hvilka triumfatorer öfver kurserne! Inför den på Kapi-

* Gamla bruk och ceremonier vid ett svenskt universitet (i tredje årgångens andra häfte af Nordisk universitets-tidskrift, Lund 1857, sid. 17—18).

tolium lagerkrönte Petrarca, »den första europeiskt litterära celebritet»* — inför romerska folkets gäst i Sant Onofrio, hvilken ansåg sig först med döden varda lagerkransen värdig**, hvad äro dessa till poetæ laureati upphöjde ynglingar, som, om de än äro spränglärde, dock väl ofta sakna poetisk begåfning?

Men med en slik uppfattning af högtidligheternas syfte, så gängse hon för öfrigt må vara, fara vi historiskt vilse och äro inne på missförståndens område, så vidsträckt, dess värre, när det gäller promotionerna. Redan »böckernas hopsläende» betecknade ej från början studiernas, utan lexläsningens och den slafviska efterbildningens slut (Ek, anf. skr., s. 16). Nu vore det egna tänkandets, den sjelfständiga verksamhetens tid kommen: det höfdes filosofie doktorer att rycka in bland leden af de författare, hvilka, likt Geijers (VII, 154) kompositörer af första rangen, »komponera ut sig ur sitt ämne, emedan de sjelfve der äro med hela sin själ hemmastadde, och slutligen med utslagna vingar taga åhöraren med sig på sin himmelsfärd». Så är det ock långt ifrån att vid lagerkransen äro fästa några anspråk på triumfåra eller minnen af »snillebragder» eller ens hoppet att få räknas bland skaldekonsstens lycklige utöfvare. Lagerkransen är, helt enkelt, symbolen för en värdighetsgrad inom filosofiska fakulteten. Denna fakultet, som »innefattade hela den förberedande skollärdomen», som utgjorde universitetets »forna hela», och som länge inom sig allena utsåg lärosätets rektor (Geijer, III, 450 & 455) stod ursprungligen högre än de ur henne framgångna, sedermera s. k. »högre» fakulteterna (Geijer, III, 450—1). Det är derföre ej underligt att hon hade godt om värdigheter och deras hederstecken. Baccalaureatet — som kan sägas hafva motsvarat en kandidats rang efter nyare examensstadgar — tilldelades genom en lagerkrans, doktorsgraden utmärktes af hatten. När man på en gång uppnådde båda värdigheterna, måste nödvändigt antingen kransen bäras på armen eller hatten tagas derunder. Nu hade man helst kransen på hufvudet: han passade minst att bära lös; och han var mindre utsatt än hatten att tagas för blott och bart ett äretecken, utan hade en djupare, allmänt förstådd betydelse, hvarom vi snart skola yttra oss. Helst, följaktligen, »gick man *chapeau bas*», såsom det hette i perukernes och puderhjeltarnes tidevarf. Så lärar, ganska naturligt, den seden hafva uppstått att blott symboliskt bära den vidlyftiga hatten, hvars cirkelrund förestälde den allsidiga betraktelsen, som ej tålde någon olikformighet. Denne hatt — ett bekvämt vade-mecum, när han icke satt på hufvudet — var, i sinne, bildligt förminskad skala och fäst på dräkten, en välkommen tilläggsprydnad: man får på intet villkor tro att den hopkrumpne hatten »förde tanken på ett doktorat i miniatyr» (Ek, a. skr., 17). Tillfällen, då den oförminskade doktorshatten sattes på hufvudet, egde verkligen rum, såsom de första filosofiska promotionerna i Upsala efter universitetets återställelse, den 22 januari 1600 och den 13 juli 1617 (Geijer, VII, 176). Man ser jemväl här af att filosofiska graden, till en början, ej stod i rang efter de öfriga fakulteternas doktorsvärdigheter. Men annorlunda vardt förhållandet i Sverige, då baccalaureatet derstädes upphört. Dess tecken, lagerkransen, fick då ensamt, och naturligtvis blott vid promotionstillfället, pryda filosofie-doktorernes hufvud, medan doktorshattarne, åtminstone i större format, uteslutande förbehöllos de andra fakulteterna (jfr Geijer, a. st.). Dessa yngre »vetenskapliga skrän» höjde sig ständigt på det forna helas bekostnad och behandlade snart detta som ett slags »tiers état», en inrättning utan synnerliga rättigheter (Geijer, III, 450—1). Sålunda skedde att »hattens heder stannade hos de så kallade högre fakulteterna» (Geijer, VII, 176). Fåfångt ha senare tidens promovendi (såsom i Upsala, åren 1767, 1773 och 1812) sökt upprättelse hos kansleren: »filosofien måste bortgå — lagerkrönt» (Geijer, anf. st.).

Detta är i korthet lagerkransens och hattens historia, sådant deras förhållande till

* Geijers samlade skrifter, Stockholm 1875, Band III, sid. 473.

**

Re'n graziers händer lagerkronan vira,
Högt i min aning dyrkad, ej begärd.
Men se! den hjessa, som hon ämnar sira,
Blir först i döden hennes prydnad värd.

K. A. Nicander, Tassos död, stanza 6.

hvarandra. Deras betydelse är temligen skiljaktig. Hatten, den urgamla frihetssymbolen, betecknade lärofriheten, rättigheten att på eget ansvar meddela offentlig undervisning (jfr. Ek: anf. skr., 15—16), och var en utmärkelse, som tillkom vetenskaplig mognad och ådagalagd duglighet. Som belöningsmärke är han fullkomligt jemnställd med diplometen och tillkännager symboliskt hvad detta utsäger i ord. Lagerkransen deremot är, i ursprunglig mening, icke att anse som en belöning, änskönt han tidigt nog så torde hafva uppfattats; och sålunda bortfalla, när saken ses i rätt dager, alla fäkunniga eller illvilliga jemförelser så väl med det romerska forums segerherrar som med de lagerkrönte skalderna, ifrån Petrarca och Tasso intill Southey och Tennyson. Mycket vackert, utan tvifvel, är i tal och skrift yttradt om denne krans som mödornas lön: han skulle som »segerlönen efter den långa kampen med det allt jemt flyende, till nya ansträngningar manande, idealet, erinna om Apollos strid och seger — Apollos, i hvars hägn den antika uppfattningen stälde ej blott skaldekonsten, utan all skön konst, allt ädelt vetande» (Ek, anf. skr., 16—17). — Ja, väl är lagern Apollos heliga träd; och väl har krans af lager, som af murgrön, från forno hört till praemia frontium doctorum; och väl har det horatianska Laurea donandus Apollinari spelat en märklig rol i promotionsprogrammen; och slutligen har vår störste poet, i sin allbekanta Epilog till promotionen 1820, utlagt Dafne-myten så, att han icke kan tolkas mera poetiskt; — allt detta vill jag för ingen del bestrida. Och dock torde lagerkransningen, historiskt sedd, innebära en vida anspråkslösare, om än icke mindre skön mening. Lagerkransens symbol gafs, som vi sett, just den förberedande graden på de filosofiska vetenskapernes studiebana: det steg, som uppnåts af en baccalaureus — vi skulle nu säga, en kandidat. Lagern satt alltså på den unges hufvud icke som ett belönings- utan som ett invigningstecken, hvilket kransen ofta var i forntiden. Sålunda plägade både den offrande och offret att vara på lämpligt sätt bekransade, hvarigenom de visade sig helgade den gudamagt, till hvilken det blotades. En lagerqvist, i handen eller virad om hjessan gaf till känna att man helgat sitt lif eller rigtat sin andakt åt Apollo. Så gjorde ock vetenskapens unge ämnensvenner. Vid inträdet i baccalaureatet stälde de sig sjelfve, sina sträfvanden, sin forskning, sitt lif, sitt allt under skydd af ljusets och sanningens gud. Och något bättre kunna heller icke morgondagens promovender göra. Det sker symboliskt, efter gammal sedvänja. Må det ock — hvaruppå den största vigten ligger — ske i anda och i hjerta! Rättast skola de kransade fatta sin ställning och sin uppgift, om de med allvar kunna betrakta sig som på en gång offerprester och offer åt denne gud. Må de ransaka sig och utröna hvad det är, som för dem fram. Och väl dem, om det är en ren låga för sanningen! Då varda de rätte tjenare i dess tempel. Må de äfven, under liflig känsla af sin rätta kallelse, förstå att den offereld, de tändt inom sig, hungrar efter att få förtära sitt altar och sin prest. Den eliasmantel, som vi gripa, när han faller till oss från höjden, är, för det verldsliga ögat, en nessusklädnad. Sällan — och nu för tiden icke oftare än förr — ströddes med rosor den led, som städse är vänd åt det ideala. De män, som vandra denna stråt, äro snarare vigde till försakelser. De gå att försaka sig sjelfve mer än andre, att lida mer än andre, att uppoffra sig mer än andre yrkesmän. Och detta under det att mången om dem tror tvärt om: nemligen att de äro tärande snyltväxter på statskroppen, att de njuta ett oförtjent öfverflöd, att de egentligen äro samhällets tyranner. De skola följaktligen utsättas för dubbla och hvarandra motsatta lidanden — dem, som falla på den fattige och den rike, den lågt stälde och den höge, slafven och herskaren. De skola samtidigt lära känna, hvad förtryck och ringaktning samt afund och afvoghet vilja säga. De skola säkert varda missförstådde, kanske äfven hatade och smädade; ja det är icke osannolikt att deras börda skall göras dem tyngre af just samma medmenniskor, för hvilka hon drages. — Men under allt detta skola de segra, som stå fast i sitt förbund med evighetens magter: dem är ock en inre sällhet beredd, hvarom låga själar aldrig kunnat drömma.

Så har man att fatta lagerkransens betydelse. Bekransningen är icke någon segerlön, utan en invigning, en — att jag så må säga — akademisk konfirmationsakt. Rättigheten af denna uppfattning bekräftas af den auxiliar-symbol, ringen, som förklarande sluter sig till kransen, liksom diplometen i enahanda afsigt åtföljer hatten. Ringen — det

uråldriga, otvetydiga vigselmärket — gör samma förbund fast och ovanskligt, hvilket den efter vigningsstunden dock snart vissnande, »torra, bleka lagern» * helgat. Det är en sinnebild, som ännu ingen missförstått. Sålunda heter det i gamla skrifter att ringen skulle beteckna de promoverades »trolofning med den kyska jungfrun Sophia» (se Ek, anf. skr., 16). Detta »fästeband» förde tanken ovilkorligt på en trolofnings- eller bröllophögtid. Törneros (anf. del, s. 302) betraktar ännu promotionshögtidligheten som en »vigsel med Philosophia» och de derpå närmast följande veckorna som »en lång smekmånad med henne i sjelfva bröllopgården»; och i ofvannämnda Epilog talar Tegnér om jubelpromotionen såsom om en »gullbröllopsfest».

När nutidens bildning icke missförstår eller förvrider den barnsligt oskyldiga symbolik, vi nu sökt tolka, ler hon deråt, såsom åt en öfvervunnen ståndpunkt och ett onödigt fjäs. Det lider alltså intet tvifvel att tidsanden inom kort skall afskaffa alla dessa gamla symboler, hvilka vi väl icke skola sakna, men hvilkas vördnadsbjudande arfskap vi icke kunna förakta, hvilkas djupa välmening vi heller icke förbå oss att missstyda, hvilka vi slutligen icke vilja släppa utan fullkomligt andligt vederlag. För öfrigt äro de icke att hålla på; och fåfängt skulle vi sådant försöka. Vi äro nemligen genomträngda af sanningen i Geijers (III, 476) ord, »att läroverket ej har sin lifsprincip inom sig sjelft, utan gemensam med den allmänna bildningen, och att det är dennas stora förändringar, som bestämma universitetet». Tvifvelsutän ganska snart skola promotions-symbolerne vandra all verdens väg, med undantag må hända af diplommet, så framt ej detta ersättes af ett tortt protokollsutdrag, som intygar fullständigt aflagda prof. Som reela säkerhetshandlingar torde nemligen examensbetyg och andra utlåtanden af domföra myndigheter ega en tryggad framtid: endast tillfälligtvis skola de kunna öfverröstas, aldrig utträngas af »la réclame» d. ä. hvad man hos oss kallar puffen och tidningsankan.

Intet verkligt kan gå förloradt venom en tidsenlig, naturlig metamorfos. Den fria, vingade, i egen färgprakt skimrande tanken är nu färdig att flyga ut ur den symboliska puppa, hvari han så länge inspunnit sig, drömmande om sitt eget väsende, af andra osedd och oförstådd; detta varder en promotio i ordets sanna betydelse: ett »framdragande i ljuset», en »befordran» till rätt offentlighet. Med eller utan yttre tecken och högtidligheter, har det första offentliga steg, som en ung man tagit på forskningens bana genom ådagaläggande af vetenskaplig sjelfverksamhet — och gradual-afhandlingen efter nutidens fordringar torde få anses som slutligt bevis derför — har detta steg rätt att högt förkunnas öfver bygd och land såsom ett allmänt, fosterländskt glädjeämne; och ju flere unga medlemmar af samma halt, ett läroverk har att uppvisa, så mycket högre må väl dess glädje få lof att stiga, så mycket större må väl dess pligt kännas att hos sina fostersöner styrka medvetandet om betydelsen af den »förskrifning», hvarmed desse för listiden bundit sig vid den fria, sanning blott eftersträfvande forskningens tjenst: det har skyldighet att — till eftertryckligare inskräpande af förbundets vikt och för att höja verkan af de förmaningsord och önskringar, hvarmed det sänder sina käre ut i verden — påkalla det allmänna deltagandet, till vittnen af att det intill det sista gjort sin pligt och af de unges allvarliga stämning tillkalla alla, hvilkas hjertan kunna klappa för ett stort syfte och värmas af fosterländskt hopp. Symbolerne må gerna försvinna från promotionen, såsom de redan försvunnit ur allmänhetens begripande uppfattning. De tala ju ock ett stumt och oklart språk i jemförelse med det lefvande ordet på vårt modersmål, som i sin outtömliga, oförgängliga och allmänt fattliga symbolik rikligen ger oss alla de tecken och bilder, som kunna anslå. Men framtidens sak vare promotionerna, såsom offentliga uttalanden af universitetets syften, när en fakultet bjuder farväl åt älskade lärjungar för att helsa dem som dyre bundsförvandter, eller när hon mönstrar de glesnade leden af veteranerne i sin här, eller slutligen, dragen af ovilkorlig valfrändskap, sammansmälter med ande utaf sin ande! De skola som sådana, då de lägga sitt innersta lif i dagen, medan bröstet vidgas i afskedets eller välkommandets stund, ge fullkomlig ersättning för hvad nu mera knappast annorlunda kan betraktas än som synbara floskler.

* A. Törneros: Bref- och Dagboks-Anteckningar. Upsala 1840—42. Del I, s. 301.

Redan 1820 gjorde sig Tegnér i siande skaldeingifvelse till tolk för det som, efter vår mening, varder hufvudsaken för framtida promotioner, änskönt han utgick från det gamla symbolväsendet med »segerkrans», »parnass» o. d. Han inskräppte väldigt universitetets ideala sträfvande och hvad fakulteten »fordrade af de kransade». Det var endast i kraft af lärdomens och forskningens höga uppgift, den han så härligt lät framträda, som han djerfdes att »i fosterlandets och mensklighetens namn hemförlofva de ädle ynglingarne, ljusets svurne» samt att profetiskt välkomna deras återvändande till fädernehården, sedan de under »femtiåra» pröfningar kring verlden »predikat det sannas och det skönas evangelium». Och efter denna alltid minnesvärda promotion ha promotionerna mer och mer närmat sig sitt framtida, nu snart upphunna mål. De ha så småningom upphört att vara »segerfester» för ynglingar och att hemta sitt värde ifrån en urblekt symbol-prakt, men deremot mer och mer lagt i dagen för allmänheten, hvilken ställning i lifvet och till det hela forskningens män måste intaga, och hvad ett samhälle, som skattar bildningens välsignelser, följaktligen har att äska och att hoppas af desse sina andlige arbetare: de ha mer och mer bidragit att fastare knyta samman högskolans och sjelfva folkets sak. Och sålunda fördes promotionen mer och mer fram i sin rätta, ursprungliga bana: hon borde aldrig ha varit något annat; och snart, då de förr så välment tankeledande, men nu mera endast vilseförande symbolerne afskaffats, skall denna högtidlighet stå på fullkomligt fri och tryggad grund. Hon varder då en, med vår egen tids meddelelsesformer i enklang stäld, verklig »befordran» eller fortplantning af universitets-idéen till de vida kretsarne, ett tillfälle då den akademiske anden på ett inflytelse-rikt sätt träder ut ur lärosalen i det stora allmänna lifvet, men försmår alla andra medel att fångsla än det öppna, till öfvertygens tslande ordets magt. Det är sålunda, och icke genom ceremonier, som folkets deltagaede för promotionerna — ja för hela den viktiga bildningsanstalten — hållit sig uppe och kan framdeles uppehålla sig. Till denna väg äro vi ock hänvisade af den nya lagstiftningen om promotionerna. § 134 af de statuter, som från och med första dagen i det år, vi nu skriva, vordo gällande, skiljer uttryckligen mellan två slag af promotioner.* Under en vanlig trienniiperiod kommer troligtvis i två på hvarandra följande år, »å dag vid läseårets slut, hvilken af fakulteten utsättes», promotion af enklare slag att ega rum i universitetets aula eller någon af dess lärosalar. Högtiden hålles i anledning deraf att en eller flere licentiater »aflagt godkändt disputationsprof». Det är en rent akademisk högtidlighet, som väl af allmänheten föga mer bivistas än ett vanligt rektorsombyte. Med lämpliga ord öfverlemnar dekanen diplommet: det är en rättighet, lik den att utfå examensbetyg, hvilken här vederfares promovenden; det är hans personliga förtjenst, hans befordran till högre värdighet, som här starkast träder i dagen; det är för honom, om man så vill, en belönings- eller »segerfest». Promotionshögtiden är alltså mera den enskildes än universitetets: ännu mindre känner allmänheten att det är en festdag. Här, i den mer slutna kretsen, kan det exklusiva akademiska väsendet kännas på sin plats: här må det lärda språket, latinen, gerna låta höra sig i tal och promotionsformler. — Men vid sidan af en dylik högtid, står, i ofvån anförda paragraf omtalad en annan promotionsfest, hvilken firas »med lämplig högtidlighet», då behöriga sökande sig »dertill i tillräckligt antal anmält». Vi antaga att det skall bli fråga om en sådan fest hvarje år, då fakulteten har att helsa femtiåra doktorer, på samma gång hon utsänder nyförvärfvade. En större hop, än aulan kan rymma,

* Här stadgas om icke mindre än två slags promotioner: i 1870 års förordning blott om en högtidlig promotion. I Kongl. Brefvet af den 16 april 1870 läses nemligen: »Promotion må, efter anmälan hos Cancelleren, med lämplig högtidlighet anställas hvar tredje år». Vi ha må hända att vänta en sådan redan 1879. Ty då promotionen hädanefter, åtminstone i liten skala och med mindre offentlighet, synes skola återkomma hvarje år, är väl intet skäl för handen och först efter ett och femtio år (d. ä. 1880) som jubeldoktorer erkänna 1829 års promoti. Till grund för en ofta upprepade förutsägelse att sista promotionen förestår ligger den obestriddliga sanningen att den nuvarande formen för promotionerna länge varit tynande. Han måste snart falla, om ej för annat, af rent ekonomiska skäl, då promovendernes antal minskas, medan afgifterna, de lagstadgade liksom de blott öfliga, kvarstå. Det är otvivelaktigt att de högtidliga promotionerna äro färdiga att, i formellt hänseende, ingå i ett nytt skede.

åstundar då helt säkert att, enligt gammal treårssed, tillstädeskomma, för att se den ärekrans, fakulteten efter ett halft sekel samlar till hopa åt sig — bladen i denna krans äro ju ock minnesblad i vårt offentliga lif — för att se det yngre släktet, som har så godt att brås på. Då är sjelfva fakultetens — nej hela universitetets stora dag inne: det har att framträda inför allmänheten såsom en innerlig beståndsdel af det folk, hvilket nu, mer än vanligt, har sina ögon fästa på den stora uppfostringsanstalten. Det har att gifva vittnesbörd, icke — som vid enskilda fester — om sin lärdom, hvilken det ju ständigt ger prof på, utan om den ande, som genomtränger det och gör det sin uppgift värdigt. En dylik räkenskap — om än blott afgifven i helsningsorden till de gamle, i den korta förmaningen till de unge — går icke universitetets ära för när: han förekommer mig, tvärt om, som sjelfva själen i promotionsakten. Han skall bilda ett nytt, fast band mellan lärosätet och det folk, i och för hvilket universitetet är satt att verka. De tu må känna sig som ett, i all synnerhet vid en högtid som denna, då de till hvarandra träda i närmaste omedelbara beröring. Offentligheten — det förstädda, öppna meddelandet till alla medborgarne — är detta slags promotioners lifsluft. Förstår man vid framtida slika fester, såsom man förstått vid de senare promotionerna, att låta den fosterländske anden tala högre än den allmänna kosmopolitiske eller den särskilde ståndanden — då skall ock samhällets och folkets deltagande, framgent såsom hittills, hålla sig varmt för dessa högtider, för universitetet och för dess fostersöner. Det är heller icke utan vikt, ja icke utan välsignelse att denna värma träder den unge till mötes, då han är redo att ingå i det allmännas tjänst. Hvem vill icke bland hjertats bästa skatter gömma och under lifvets prøfvostunder ha att framtaga, som en segerns underpant, detta heliga minne att fosterfolkets ögon — liksom frändernes, kamraternes och lärarnes — hvilade under lyckönskningar på honom vid det första fjät, han gjorde på sin nya bana?

Af det föregående är lätt att sluta det vi anse kyrkan vara den enda rätta platsen för detta slags promotioner. Icke blott därför att kyrkan är vår inhemska bildnings moder, att vårt universitets äldsta lärostolar verkligen stått i Lunds domkyrka, att från dess kor och kapell vetenskaperne talat sina första ord i de södra landskapen, utan mest därför att kyrkan allena är hela folkets hem och samlingsort. Detta rum är äfvenledes enkom skickadt till den korta andaktsyttring, som lämpligast avslutar promotionen: allas deltagande i gemensam bön och sång göra högtiden till gemensam sak för alla. — En sådan promotion, en folkets högtid lika väl som lärosätets, kan heller ej begagna sig af annat språk än modersmålet.

Så — i fosterländsk allmänande, sjelfve ett kraftigt stöd för denne ande — komma, efter hvad vi föreställa oss, de verkligt offentliga promotionerna att inom kort begås. Fasthållande sin ursprungliga bestämmelse att tidsenligt å daga lägga universitetets lif i, för och genom det hela, hafva de att skilja ifrån sig allt, som blott tillhör den lärda världen, såsom latintalandet — allt som för hela tiden är vordet främmande, såsom symbolväsendet. De nya förhållandena skola, utan tvifvel, snart och ändamålsenligt skapa de nya former, som bäst främja det klart fattade syftet.

Men ännu vid denna fest — som, efter promovendernes önskningar, bör i det närmaste försiggå i likhet med promotionen 1856 — befinna vi oss mestadels i den gamla tiden. Promotionen 1877 skall alltså vexelvis låta höra svenska och latin: hvad på det senare språket talas är dock ämnadt att bli så kort som möjligt. Hon skall behålla symbolerne och den gamla festordningen. Hon skall, i korthet sagdt, utgöra slutet af en gammal tidsföljd, icke bilda början till en ny.

Nyssnämnda år, 1856, då professor J. G. Ek var promotor och den första promotionen firades efter införandet af ny examensordning och skärpta fordringar på disputationsskrifvet*, var ett märkelseår för treårsfesterne: de inträdde då i det skede, vid hvars slut vi nu tyckas stå. Ceremonierna fingo vidkännas betydliga ändringar och minskningar.

* Ek: Blick på den svenska magistergraden och berättelse om promotionen i Lund den 31 maj 1856. Ett minnesblad af Promotor. Lund, 1856. sid. 12.

Sådana hade redan förut egt rum, tid efter annan under seklets lopp. Först, vid Upsala-promotionen 1830, hvrtlades den gamla dräkten, som är förevigad af Vitalis' skämtsamma sångmö: den »för vinden fläktande» kappan, den »sällsamma» svarta jackan med sitt rosenröda skärp, kortbyxorna med sina röda knärosor, samt de öfver skorna glänsande, hvita silkesstrumporna, som kommo skalden att utbrista:

Till årans höjder går hvar kandidat
Så silfverfotad, som Homeri Thetis *).

Redan hade ock vid båda universiteten svenska inbjudningsskrifter börjat uttränga de latinska. Ytterligare hördes promotor någon gång tala till de promoverade på svenska. Men 1856 var svenskan promotionens uteslutande tungomål, med undantag blott för sjelfva bekransningsakten. Då aflystes den för så högvigtiga »quaestio magistralis» jemte »det symboliska öppnandet och hopsläendet af böckerna» (Ek: Gamla bruk, s. 17—18). Doktorshatten och skotten borttogos jemväl vid denna promotion (Ek: Gamla bruk, s. 17. Minnesblad, s. 12 not.), ehuru de vid senare tillfällen åter införts i ceremonielet.

Men vårt århundrade har icke blott varit verksamt i borttagandet af gamla promotionshögtidligheter: det har äfven tillagt ett par dylika. Äldst af dem är ett för Lund egendomligt promotionsbruk — »det vackra bruket att små flickor bära de frånvarandes och jubelmagistrarnes kransar» — hvilket antages vara till sin uppkomst samtidigt med »bruket att inbjuda jubelmagistrar» (Ek: Gamla bruk, s. 14). Så är dock icke förhållandet. Det infördes redan vid lagerfesten 1811, Sven Nilssons och Elias Lidfors' promotion, då professorn i historia N. H. Sjöborg, en stor »ceremonimästare», stälde om högtidligheterna (Kahl: Tegnér och hans samtida. Lund, 1851, sid. 68—69). Småflickorna voro då, efter sånggudinnornas tal, nio: de ledsagades af en Apollo och anfördes af »stadens bildskönaste fullvuxna flicka». Seden har allt jemt hållit sig vid magt, fastän redan fräe närmaste högtidlighet Apollo och skönhetsdrottningen försvunno, samt vid följande promotioner de smås tal nedgått till tre eller fyra.

Det är likaledes felaktigt, om man anser jubelpromotionen hafva utgått från Lund. Med denna andra nyhet, som följde redan 1812, gjordes första början i Upsala, då professorn i fysik Zach. Nordmark gaf jubelkransen åt två promoti från 1755, tre från 1758 och fyra från 1761. I Lund var man icke genast hågad att tillegna sig bruket. Der förekommo inga jubeldoktorer 1814, det är då Elias Fries, Ach. Kahl, J. G. Liljegren, C. G. Brunius och Jakob Ekelund promoverades. Men tre år derefter — vid Reuterdahls, Hills, Nils Lovéns och Sven Hylanders promotion, infördes denna högtidlighet. Tegnér skämtar deröfver i bref (af den 1 Juni 1817) till C. P. Hagberg (Efterl. skrifter, bd 2, s. 21): »Våra kandidater äro endast 29; men deremot tänka vi promovera 15 jubelmagistrar. Det skall bli intressant att se ålderdomen och barndomen på en och samma parnass»**. I sjelfva verket tog han dock saken mycket allvarsammare. Koncept af Tegnér's hand finnas qvar, af hvilka visar sig att det var

* Att årets promovendi icke voro gammal sed trogne smärtade i synnerhet Adolf Törneros, en man så finkänslig och med sådant svärmeri försjunken i minnen från fordom, att »Vesterås-upplagan af Ciceros Orationer», den han 1807 nött på skolbänken i Strengnäs, ännu 1831 var i hans ögon »en kolorerad prakt-upplaga» (Bref, I, s. 328). Så yttrar han sig (i bref af den 9 maj 1830) till vännen K. A. Nicander om festreformen (del I, s. 320): »Promotionen ger jag på båten: der promoveras folk, som till största delen ej vilja veta af någon promotion, af idel prosaisk vishet. Den gamla dräkten är utvoterad till en början, för att man skall få den vackra uppbyggelsen att se Apollos söner lagerkrönas i uniform d. v. s. frack, långbyxor och stöflar. Och på promotions-måltidens afskaffande arbetas flitigt af de genomkloka tungorna, som hafva ingen smak för annat än, hvardaglighetens jour maigre. Jag vill icke vara med ibland folk, som par tout föresätta sig att icke vara glada, blott för det att glädjen hör till de äldsta antiquiteter i världen».

** Med linneansk tankeflygt och stil ger C. A. Agardh (i programmet 1826) belysning åt den sak, hvilken Tegnér i sist anförda punkt så lätt behandlat. Han säger: »En autumnum frugibus fulgentem, en ver floribus splendens!» — Uttrycket »barndomen» är förflutet, likt ett och annat i dessa bref, som af författaren aldrig ämnats offentligheten. Den yngste promovendus (C. G. Retzius, sedermera prof. i Stockholm) var 19 år: sådant var då, och ännu långt senare, icke ovanligt. De fleste voro temligen inne på 20-talet, primus (Joh. Ekstrand, sm.) en trettiåring.

just han, som uppsatte bjudningsbrefven till de qvarlevande doktorerna från 1750- och 60-talets promotioner (Ek: Gamla bruk, s. 14—15). När han sjelf vardt promotor (1820), lade han synnerlig vikt vid jubelpromotionen. I programmet kallar han de tio femtiårs-doktorerna »decemvros vitae bene agenda». Och hvem minnes ej från Epilogen hans rörande inbjudning till de »nyinvigde» att »efter den femtiåra striden» fira »gullbröllops-festen med sanningen»? hans »Välkomna då, I silfverhårade, I Phebi svaner, till samma lager, ej förvissnad än, men blott ett halft århundrade mer mogen!» — Det var således 1817 — det år, då prof. C. E. Kjellin var promotor — som jubelmagistrar först upp-trädde i Lund. De voro, liksom jubilarerna i Upsala 1812, samlade qvarlevor från alla de promotioner, hvilka firats från begynnelsen in till 1766, och derföre hade de äldste af dem redan i 63 år haft doktorsvärdighet. De utgjordes nemligen af två promoti från 1754, en från 1757, två från 1763 samt tio från 1766.

Det är just närvaron af jubeldoktorer, hvilka, ända från 1817, gjort våra promotio-ner till halfva minnesfester; och det är derför i full öfverensstämmelse med högtidens syfte, om vi här söka upplifva minnet af 1826 års promotion. Detta minne sammanbin-der vår fest med ett af de mest lysande tidskiftena för det sydsvenska lärosätet, medan åter samma promotionsårs jubelmän — doktorerna från 1775 eller 102 år före detta — leda tanken ännu längre till baka i universitetets häfder. Alltså och i kraft af pieteten för det stora hädanfarna: några ord om 1826 års promotion och dess män. Vi äro skyldige att minnas icke blott de män, hvilka tillfälligtvis ännu lefva ibland oss, utan ock att egna dem en kort minnesgård, hvilka-tillfälligtvis — om något i världen är till-fälligt — borttryckts ifrån sin jubelhögtid — ifrån den yngling, som två månader efter bekransningen försvann ifrån de lefvandes tal, intill den högt förtjente man, som afled två månader före den dag, vi nu tälja *. Det höfves oss att, om än i hufvuddrag blott, erinra hvad de personligt eller genom skrifter verkat för det allmänna.

Sista veckan af vårterminen 1826 (18—23 juni) var en verklig festvecka för univer-sitetet: i den samma firades ritu academico, arfprinsen Carl Ludvig Eugène's, her-tigens af Skåne, födelse, promotion samt ombyte af universitetets öfverhet. Söndagen den 18 kringdeltes latinskt festprogram af universitetets rektor, professor Eb. Zach. Munck af Rosenschöld. Måndagen den 19 höllos två latinska orationer: på förmid-dagen af professor A. O. Lindfors, på e. m. af d. v. adjunkten i österländska språk Ach. Kahl. Tisdagen den 20: svenskt tal af docenten i estetik C. H. Lundblad, hvarvid utdelades ett långt latinskt festqvåde af C. G. Brunius. Torsdagen den 22 ut-kommo tvenne inbjudningsskrifter: den ena af promotor till promotionen följande dag, den andra af afgående rektor till det samma dag inträffande rektorsombytet. Fredagen den 23 (midsommarafton), kl. 9 f. m., hölls promotion i domkyrkan, då fyratio, »litteris pa-riter ac moribus ornatissimi juvenes» bekransades; omedelbart hvarefter rektoratet öfver-lemnades åt prof. i estetik Å. Lidbeck.

Promotor var en af universitetets mest berömde män, den snillrike professorn i bo-tanik, R. N. O. (sedermera biskopen m. m.) CARL ADOLF AGARDH. Jemte honom upp-trädde under akten en icke mindre frejdad lundenser, nemligen adjunkten i botanik, e. o. professorn ELIAS FRIES, som framställde magisterfrågan, an genus in historia naturali ex natura vel ex arte potius hauriendum sit.

Första hedersrummet var ämnadt Nils Lindgren, sm.; men denne hoppgifvande unge man var ännu fångslad vid sjukrummet, der han endast småningom tillfrisknade efter en svår nervfeber. Han kunde till och med icke disputera pro gradu, och filoso-fiska fakulteten utverkade för honom hos Kongl. Maj:t befrielse från afläggande af detta prof. Kransen vardt honom dock på högtidligt sätt tillstäld. Sjelf har han nyligen sagt: »Det

* Erik Vigius dog i sin födelsebygd, Hvittaryd, d. 27 aug. 1826, Josef Rudolf Falck d. 11 mars 1877.

är för mig omöjligt att glömma det väldiga intryck, jag erfor, då promotor, den vidtfrjadede professor C. A. Agardh, i spetsen för de kransbärande tärnorna, promoti samt yngre lärare och studenter, direkte från parnassen ankom till mitt sjukrum och der öfverlemnade mig lagerkransen. — Hans plats som primus vid promotionsakten intogs af Fredrik Horney, Sk. Andra hedersrummet innehades af O. J. G. Billberg, Sk.

Med undantag af nyssnämnda enda disputation, voro samtliga de andra dubbla disputationssprofveu (pro exercitio och pro gradu) — således 79 i det hela — lyckligen undanskötta: ett i Upsala 1816, de öfrige i Lund 1816 samt 1818—26. För en eller flera af dessa afhandlingar hade presiderat: professorerne C. A. Agardh, Bolméer. Ebbe Sam. Bring, Cederschiöld, Jon. Albin Engeström, Fallén, Kjellin, Lidbeck, Lidfors och Lindfors; e. o. professorerne Dahl, Carl Christ. Eberstein och Elias Fries; adjunkterne Ekstrand, Hill, Kahl, Kniberg och Abr. Zach. Pettersson; e. o. adjunkterne Sven Hylander, Reuterdaahl och Wimmerstedt; docenterne Jakob Faxé, G. A. Thestrup och Westman; samt filosofie doktorerne Jon. Magn. Falck, Ant. Magn. Ljunggren och Nils Lovén. En enda dissertation (pro gradu*) försvarad under promotors presidium, var af respondenten sjelf författad. Det var den yngste (f. den 15 januari 1807) bland promoti, dock, såsom redan med framgång odlade en specialvetenskap, ingalunda den sämste af dem, den nittonårige Alexis Eduard Lindblom, Bl. Närmast honom i ungdom stodo tvenne tjuguaringar: promotionens ultimus O. Billberg Sk., och den som efter promotionen vunnit det ryktbaraste namnet, B. E. Hildebrand Kalm. Hälften af de promoverade var 21—25 år gammal. Fjorton hade uppnått en ålder af 26—29 år. Slutligen hafva vi att tillägga tvenne tretti-åringar samt den äldste af alla, E. G. Brunér, Kalm., som hade fyllt 31 år.

Från promotionsdagen intill nu ha 29 aflidit, nemligen fem 1826—35, två 1836—45, fem 1846—55, sju 1856—65 samt tio 1866—77. Af desse dogo sju under 40 års ålder, två mellan 40 och 50 år, sex mellan 50 och 60 samt åtta mellan 60 och 70. Sex uppnådde 70 års ålder och derutöfver: den sist hädangångne, J. R. Falck, Sk., (f. den 26 sept. 1797) nära 80 år.

Stora och aktningvärd krafter (man ser det redan af nedanstående korta uppgifter) skänkte 1826 års promotion skola och universitet, vetenskap och litteratur, kyrka och representation, läkekunst, lagskipning och förvaltning: i dessa riktningar nemligen gingo de då promoverades banor. Påfallande är att så många af 1826 års doktorer till slut hamnade i presterliga sysslor. De äro icke färre än 27. Fyra stannade som komministrar, medan 23 vordo kyrkoherdar, af hvilka 13 uppnådde prosttiteln; bland desse åter ha vi att räkna fyra kontraktsprostar och två teologie doktorer. Det var dock långt ifrån att alla desse voro vid promotionen bestämde för presterligt kall, icke ens alla de tolf, som redan vid detta tillfälle voro prestvigde. Ovilkorligt beslut om presterlig lefnadsbana tyckes, strax efter promotionen, endast tretton ha fattat; ty endast så många beträda genast denna bana. Medan tvenne (Montén och Hjort) sökte juridisk anställning och tre (Hultgren, Bunth, Sjöbeck) skötte medicinska studier, hade mer än hälften af promoti (21), prester och lekmän, fäst sig vid skola eller universitet**). Åt skolan, hvilken tvenne af kandidaterna redan vid promotionstillfället tillhörde, egnade sig genast följande elfva: Aurelius. Carlsson, Gadd, Hansson, Hofverberg, Hörlander. Körner, Malmstedt, Quiding, Runkrantz, Vendels. De fleste af dem, vi här uppräknat, skötte skollära-rens värf en längre tid och innade ordinarie platser ifrån apologistens och kollegans till lektors- (Aurelius, sedan äfven Lindgren) och rektors-embetena (Gadd och Hansson): det synes icke för dem ha varit en öfvergångsverksamhet, åtagen blott och bart af beräkning på snabbare och bättre presterlig befördran; en särdeles förtjent elementarlärare, Daniel Aurelius, Kalm., lefde och dog i sin skoltjänst. Det var nära nog samma förhållande med de tio promoti, som strax efter promotionen egnade sina lärarekrafter åt universitetet. En af dem, C. F. Leche, Sk., tillhörde redan vid sin promotion akade-

* Nemligen Pars prima af Stirpes agri Rothnoviensis, Lundae 1826.⁷¹

** De, efter Stockholms Dagblad, i n:o 47 af Lunds Veckoblad upptagna, hithörande underrättelserna äro icke fullkomligt riktiga.

mien, såsom en dess e. o. tjänsteman: sedan han (i likhet med Billberg, Hildebrand och Lindgren) ömsom undervisat vid universitet och skola, har han, som konsul, länge i utlandet representerat Sverige-Norge. De tre sist nämnde promoti voro universitetslärare en kortare tid. Vida längre fick vårt lärosäte draga fördel af docenterne Borgströms, Falcks och Leches lärareverksamhet. Största delen af adjunkterna Lindbloms och Hallströms listid var egnad Lunds universitet: adjunkten Rosenschöld och docenten Schreil dogo i sina tjänster. — Det är detta stora antal af nitiske skol- och universitets-lärare, hvilket ger särskild betydelse åt 1826 års promotion.

Som riksdagsfullmäktige hafva trenne af jubelårets doktorer (Falck, Lindgren, Quiding) utmärkt sig; två af dem hafva äfven rönt förtroendet att väljas till sina stifts ombud vid kyrkomöten, hvarförutan flere varit hedrade af andra offentliga magtpåliggande uppdrag. Fem af de fyrtio (Falck, Hildebrand, Hjort, Leche, Lindgren) ha fått sig nordstjerne-orden tilldelad. Den andre och fjerde af de nyss uppräknade prydas af många andra ordnar; och riksantikvarien Hildebrand har tredubbel kommendörsvärdighet. — Fyra af 1826 års promoti synas hafva varit medlemmar af berömda lärda samfund, hvilka dock i synnerhet föflatt att tillägna sig B. E. Hildebrands medarbete: han är ledamot af Svenska Akademien, Vetenskaps-Akademien samt af en mängd de mest betydande lärda sällskap i Sverige och utlandet.

Som författare ha i synnerhet utmärkt sig: Hildebrand, Lindblom, Lindgren och Rosenschöld; och äfven här intager den förstnämnde, genom sina många och viktiga skrifter, det främsta rummet.

Minst fem af de fyrtio promoverades frånvarande. Holmblad tjänstgjorde som vice pastor i Ulricehamn, Aurelius som skollärare i Kalmar. Lindgren var långt ifrån fullkomligt tillfrisknad. Lindblom var stadd på en botanisk resa i Norge, och Borgström var honom som resällskap följaktig.

Vi meddela här en biografisk minneslista öfver de 29, hvilkas lefnadsbana icke räckt fram till jubelpromotionen. I hufvuddrag antydast riktningarna i deras verksamhet, och utgifna skrifter omnämnas. Stundom hänvisas till biografiska skrifter, i hvilka närmare underrettelser kunna sökas; och vi ha likaledes i det följande anført sådana vid de elfva jubeldoktorerna. De siffror, som på båda ställena finnas åsatta namnen, hänvisa till dessas ordningsföljd i promotionsprogrammet 1826.

Vestgötar. — **1.** Adolf Nyman (vid prom.: prestman) f. 96. st. i Ups. 14, i Lund 20. † 74 s. kh. i Bitterna (Vilska k., Skara st.). — **4.** Carl Elias Carlson, f. 2, st. 21. Dupl. o. koll. vid Skara skola 27—28. † 69 s. kh. i Hjälsstad o. prost öfver S. Vadsbo k., Skara st.

Smålandingar. — **6.** Johan Nyman f. 97, st. 19. † 57 s. kh. i Åkarp (V. Göinge k., Lunds st.). — **7.** Joh. Sam. Linnell (vid prom.: prestman) f. 98, st. 19. † 36 s. komm. i V. Torsås, Skatelöfs gäll (Allbo k., Vexjö st.). — **8.** Carl Björkman (vid prom.: prestman), f. 97, st. 20. † 60 s. pr. o. kh. i Stenbrohult (Allbo k., Vexjö st.) samt utn. kh. i Elmeboda (Konga k., Vexjö st.). — **9.** Joh. Peter Ling (vid prom.: prostman), f. 1800, st. 20. † 54 s. pr. o. kh. i Långasjö (Konga k., Vexjö st.). — **10.** Erik Vigius, f. 1800, st. 22. † 26. — **12.** Anders Hallström, f. 1800, st. 22, docent i grek. spr. 28—35, adjunkt 36—43. † 46 s. kh. i Veddige (Fjäre o. Viske k., Gb. st.). Skr.: De scholiis Graecorum, 27. — Kyros' fälttåg o. helläniska armeens återtåg af Xenophon. Öfvers. 31 (4 uppl., 65). — De vi et significatione casus genitivi Graecorum et Latinorum, 35. — Se Weibull och (Tegnér: Lunds Un. hist.) del II, s. 378.

Skåningar. — **14.** Hans Peter Hörlander (vid prom.: vik. rektor i Landskrona). f. 96, st. 15. Pädag. ex. 25. T. f. lär. vid Hb. sk. 25. V. rekt. vid Lkr. sk. apr. 26 — jan. 40. † 74 s. kh. i Sallerup (Oxie k. Lunds st.). — **15.** Fredr. Magn. Schreil. f. 2, st. 15. Docent i nord. hist. o. språkvetenskap 29—30. † s. docent 30. Skr.: De Scaniae cum Suecia conjunctione ante unionem Calmariensem, 28. — Qui fuerint liberi Sigridae imperiosae? 28. (Weib. II, 389 o. 428). — **16.** Fr. Horney (vid prom.: prestman), f. 1800, st. 17. † 65 s. pr. o. kh. i Mellby (V. Göinge k., Lunds st.). Primus i st. f. Lindgren (se föreg. s.). — **17.** Josef Rudolf Falck (vid prom.: prestman och aman. vid domkapitlet). f. 97, st. 9. Docent vid teol. semin. 27, i fakulteten 28—35. Riksdagsfullm. för

Lunds stift 59—60, 62—63 och 65—66. Ombud för Lunds st. vid kyrkomötet 68. Preses vid prestm. i Lund 58. Teol. dr 60 (promoverad i Upsala). L. N. O. 65. † 77 s. kh. i Gladsax och prost öfver Albo o. Jerrestads k., Lunds st. Skr.: De origine sacrificiorum, 27. — Privilegia capituli Lund. 29. — De usu Vet. Test: i in enucleandis et stabiliendis dogmatibus fidei, 30. — De heterodoxia Philippistarum, 34. — Satser ur 2 Cor. 5, vid prestm. i L., Cimbrish. 58. — Pred. på pingstdagen, tryckt i L. (stifts presterskaps) Postilla I. — Weib. II, 98 o. 105. — West dahl (L. stifts matr. 67) s. 44—45. — **21.** Charles-Emil Eckerberg, f. 2. st. 18. † 58 s. kh. i Hoby (Listers o. Bräkne k., Lunds st.). — **22.** Otto Wilh. Hansson, f. 2, st. 20. Vik. konr. vid Malmö sk. 26—27, 29 o. 30. Rektor vid Sölvesborgs sk. 31—40. † 72 s. pr. o. kh. i V. Karaby (Harjagers k., Lds st.). Skr.: Theses pro mun. rect. obt. 29. — **23.** Anders Borgström (från prom. frånv.), f. 3, st. 20. Docent i allm. hist. o. statsk. 30—42. † 55 s. pr. o. kh. i Åsum (Gärds k., Lds st.). Skr.: Vet. historiae Gothlandicae lineamenta, 29. (Weib. II, 389). — **24.** Erik Olof Gadd, f. 3, st. 19. Koll. o. vik. rektor vid Ystads sk. 27—31, rektor 31—40. † 76 s. pr. o. kh. i Dalköpinge (Skytts k., Lds st.). Skr.: Theses pro mun. rectoris obt., 31. — De instituendi ratione in scholis publicis adhibenda, 36. — Pred. på 18 S. efter Tref., tryckt i L. Postilla, I. (Westd., 48—49). — **25.** Fredr. Henning Bunth, f. 4, st. 20. Kir. mag. 30. Disp. s. å. pro gr. medico under e. o. prof. Prambergers presidium. Med. dr 31. T. f. provinsial-läkare i Vernamo distrikt (Jkping län) 30. † 34 s. kolera-läkare i Jönköping. Se Sacklén: suppl. (till Sveriges läkarehist., Nyköping 35) s. 340—1 och Wistrand: Nytt supplementhäfte (Sthlm, 53), s. 61. — **26.** Otto (Jonas Gust.) Billberg (vid prom.: ultimus), f. 6. st. 21. Docent i litteraturhist. 29—30. † 32 s. konrektor vid Malmö sk. Skr.: De notione historiae litterarum, 28. — Threni Jeremiae, suethice, 28. — Theses pro mun. rectoris obt., 30. (Weib. II, 402). Blekingabor. — **27.** Alexis Eduard Lindblom (från prom. frånv.; se ofvan, s. 18), f. 7, st. 17. Docent i prakt. fil. $\frac{29}{4}$ 31. Adj. i teor. o. prakt. fil. $\frac{9}{9}$ 31—51, då han, till följd af sjuklighet, p. b. erhöi afsked. Förestod prof. i teor. fil. 33—35, i prakt. 36—39 samt 41—45. Uppf. på förslag till prof. i bot. 36. Företog bot. resor i Norge 26 (se ofvan, s. 18), 37 och 39 samt i Kalmar län och på Öland 27. Höll tal vid ak. föreningens första tioårsfest $\frac{1}{12}$ 40. Kurator för Göteborgs nation åren 33—44 samt för blek. nationen från höstt. 41 till höstt. 44. † 53 som f. d. ak.-adjunkt. Skr.: Stirpes agri Rothn. Pars I—V (jfr ofvan s. 17), 26—29. — In constructionem civitatis sec. praecepta Fichtiana obss., 31. — De summo doctrinae morum Fichtianae principio, 31. — In geographicam plantarum intra Sueciam distributionem adnotata, 35. — Lärobok i Logiken, 36. — Statsvetenskapernes encykl. af Fr. Bülow. Öfvers., 43. — Tidskriften Botaniska notiser, 39—46. — Bot. uppsatser i Kongl. Vet.-Ak:s Handlingar (Bidr. t. Blekinges flora, 30. — Bidr. t. kännedomen af de skandin. arterna af släktet Draba, 39. — Vandring i Norge, 39) och i samma ak:s botan. årsber. 37, i Kongl. fysiogr. sällskapets Tidskrift, 37—38, i Schlechtendahl's Linnaea 39 (Synopsis Drabarum Scandinaviae) samt i flera periodiska skrifter. Se Sev. Cavallin (Lunds Un.:s Matr. 46), s. 35—36. Veib. II, 396—7. Hofberg, (Svenskt biogr. handlex.), s. 606. — **28.** Niklas Georg Herslow (vid prom.: prestman), f. 1800, st. 18. † 66 s. kh. i Bösarps (Skytts k., Lds st.). — **29.** Jakob Nilsson Quiding, f. 4, st. 21. Kollega i Karlshamn 34—41. Riksdagsfullm. för Lunds st. 50 samt 53—4. † 58 s. kh. i Löfvestad o. prost öfver Färs k. Lds st.). Utg.: C. G. Zumpt's mindre lat. gramm. för skolor. Öfvers. (med förord af A. O. Lindfors), 34. Se Lars Grönvall: Minnesord vid kontraktsprosten J. N. Q:s graf, 59. Göteborgare. — **30.** Lars Fredr. Montén, f. 1, st. 19. † 41 som t. f. revisionssekreterare. — **33.** Olof Gust. Öhrvall, f. 1, st. 22. Dupl. vid Varbergs sk. 27—31. v. Pastor 39. † 71 s. komm. i Lundby, Skallsjö o. Lerum (Domprosteriets norra k., Gborgs st.). Se O. E. Rabe (Matr. öfver Gborgs st., 54), s. 190. — Sven Pettersson o. A. Rob. Litzén (Gborgs stifts Herdam., 72), s. 248 (der likväl som förnamn orätt uppgifvas Carl Gust.). Kalmarbor. — **34.** Daniel Aurelius (vid prom.: vik. apologist vid Kalmar sk.; till följd af detta förordnande frånv.), f. 97, st. 15. Från $\frac{1}{5}$ 26 till $\frac{30}{5}$ 32 vik. o. ord. apol. vid Kalmar sk. Lektor i historia 32—49. † 49 s. lektor vid Kalmar gymn. Skr.

Theses XIII pro mun. Lect. Hist. obtin. Calmariae, 32. Se N. J. Löfgren o. Abr. Ahlqvist (Tjenstemän vid församlingarna o. läroverken uti Kalmar st. 36, 39 o. 41), s. 121. — 2. — **35.** Matthias Carl Runkrantz (vid prom.: prestman), f. 98, st. 17. Koll. vid Kalmar sk. 27—35. † 65 s. pr. o. kh. i Kastlösa (Ölands södra k., Kalmar st.), Löfgren o. Ahlqv., 206—7 o. 468. — **36.** Erik Gust. Brunnér (vid prom.: prestm.), f. 95, st. 19. † 61 s. kh. i Hulterstad o. prost öfver Ölands södra k., Kalmar st. — **38.** Erik Johan Hultman (vid prom.: prestman), f. 1, st. 22. † 35 s. komm. i Åby (norra Möre k., Kalmar st.)

Norrländingar. — **39.** Peter Sam. Munck af Rosenschöld, f. 4, st. 15. Docent i kemi 29—31. Adj. i fysik 32—60. † 60 s. ak.-adjunkt. Skr.: De Bromio in cinere Zosteræ marinae, 28. — Comparatio linearum isogeothermarum cum isothermis, causarumque, quod inter utrasque intercedit, discriminis explicatio, 31. — Försök att reducera frictions-electricitets-phenomener till bestämda lagar, 37. — Artis mensoriae electricae fundamenta mathematica. 38. — De principio integrationis functionum differentialium unius quantitatis variabilis algebraicae, 43. — Fysiska afhandlingar i periodiska skrifter, såsom: i Poggendorff's Annalen der Physik; i Kongl. Vet.-Ak:s Handlingar (unders. om electricitet i fördeladt och bundet tillstånd, 45. — Försök att grundlägga ett nytt tonsystem, 47) samt i Översigten af denna ak:s förhandlingar (Sev. Cav., 40 Weib II, 426). — **40.** Lars Theod. Sjöbeck, f. 5, st. 21. Disp. pro gr. medico under prof. Sönnbergs presidium 30. Kir. mag. 31. Med. dr 32. Studerade medicin o. kirurgi i Kphmn 32 o. 33 samt i Berlin 38. † 72 s. regementsläkare vid Smålands grenadier-bataljon.

Promotionsprogrammet 1826, Antiquitates Linnaeanae, handlar om Linnés vistelse i Lund, hvarest han mottog de intryck och den invigning i naturvetenskapen, hvilka voro bestämmande för hela hans senare verksamhet och stälde honom, redan vid hans ankomst till Upsala, i jemnbredd med målsmännen för hans fack, Celsius och Rudbeck. Det förfäktar vårt sydsvenska lärosätes rätt att som sin verkliga fosterson räkna den man, som vardt namnkunnigast bland lärarne i Upsala. Det lemnar slutligen åt offentligheten en ganska karakteristisk efterskörd på det linnéanska brefsamlandets fält. Hvert och ett af de fyra, då för första gången offentliggjorda breffen * betecknar nemligen ett märkligt skede i den store mannens lif.

Af de, likaledes fyrtio, kandidater, som den 23 Juni 1775 promoverades af vårt lärosätes förste professor i kemi, Christian Wollin — vid hvilken högtidlighet skalden Bengt Liedner** utgaf en Ode öfver magisterpromotionen (ett ark i folio, Berlingska boktr.) — återstodo 1826: 1) Prosten öfver Vikbolands kontrakt af Linköpings stift, kyrkoherden i Konungsund, teologie doktorn Johan Schenmark, östgöte f. $\frac{2}{3}$ 1753), mannen med stentorsstämman, som, »när han på kyrkogården jordfäste något lik, hördes till nästgränsande socken» †, författaren af den bekanta boken Kyrkolagfarenhet (Link. 1807 och 1825), död $\frac{13}{7}$ 1837 som »senior både bland stiftets presterskap och sin församlings medlemmar». — 2) Innehafvaren af andra hedersrummet vid sin promotion, universitetets då varande senior, teologie doktorn, L. N. O., Anders Hylander, vestgöte, (f. $\frac{23}{2}$ 1750 † $\frac{1}{6}$ 1830), då, liksom vid sitt fränfalle, andre teologie professor. Vid denna sin andra promotion var den 76-årige mannen djupt nedböjd: han hade öfverlevvat sitt enda barn, en i allo utmärkt son, hvars minne Tegnér (Saml. skr., 1850, band 2, s. 297) skänkt en oförgätlig sång. — Fastän Hylander var flera år äldre än Lidner och Thorild, och redan promoverad doktor före den senares ankomst till Lund (i sept. 1775), plägade han dock förtrolig vänskap med desse båda poetiska ynglingar. En af honom berättad anekdot om Lidner läses hos Kahl (anf. skr., 199). Med Thorild var bekantskapen ännu närmare: han underhölls, när båda voro från hvarandra skilde, genom en liflig brevexling, hvori filosofen-poeten framträder som ett öfverspändt och vågsamt brushufvud, den akademiske teologen åter som en betänksam, ömt varnande vän. Efter

* Dessa skrifvelser (från 1736, 1739, 1767 och 1776) voro icke kända af prof. Adam Afzelius i Upsala, då han (Sthlm, 1823) utgaf Caroli Linnaei egenhändiga anteckningar om sig sjelf.

** Då studerande af Göteborgs nation och stafvande sitt namn med ie.

† Joh. Is. Håhl: Linköpings stifts Herdam. Del. 2 (Norrk. 46), s. 145—7.

tidens gessnerskt-idylliska sed begagnade de sig i samtal och bref af herdenamn: Hylander var Thorilds Arist (= Anders *); Thorild kallades och skref sig sjelf Tityr eller Ti Tyrus (o: Thomas Thorén eller Thorild **). — Hylander var en lärd och from man, af ett särdeles blidt och menniskovänligt sinnelag, samt i synnerhet utmärkt som lärare för folket. »I sällskapslifvet var han, ännu i sena ålderdomen, glad och skämtsam». (Jfr biskop Faxes liktal öfver H., med personalier af Reuterdaahl. — Ståhl, Profesorer vid un. i Lund, Christianst. 34, s. 290—5. — Kahl, s. 190—203. — Sev. Cavallin, Lunds stifts Herdam. del 1. s. 407—8. — Weib. II, 82—3. — Hofb., s. 462). — 3) Den i början af vårt århundrade mycket läste och omtyckte resebeskrifvaren kommerserådet Olof Agrell, skåning (f. i Hyby vid Lund 1755 † i Göteborg 1832), som 1780—83 var docent i historien vid vårt universitet. När han sedermera egnade sig åt konsulsbefattningar, kom han i tillfälle att företaga flera, efter tidens måttstock vidsträckta resor till främmande land. Mest bekant är han genom sin mångåriga vistelse i Levanten och Berberiet, sina »bref om Marocco» och sin öfversättning af Lantier's »Voyages d'Anténor». Det ovanligt lifliga och fängslande framställningssätt, för hvilket han i umgängeslifvet var ryktbar, är jag sjelf i tillfälle att intyga. Jag har som 8—9 års gosse ofta stått vid gubbens knän och hört honom förtälja om pesten i Tanger eller (hvad jag mest bad om) skildra Roms minnesmärken och ödemurar: det var på dessa stunder den »eviga stadens» forna storhet och härlighet första gången gingo upp för mig. Weib. II, 387. — Biogr. Lex., ny uppl., 74, I. 110—112. Ny Följd. I, 379. — Hofb., 20). — 4) Prosten och kyrkoherden i Reng (Skytts härad i Skåne) Per Magnus Lovén, skåning, »Nicolovii» fader (f. i Reng 1755, död dersammastädes 1832), som 1779—86 var kollega vid Lunds skola. (Sev. Cav., Herdam. II, 133, och Minnesord öfver Nils Lovén, 1858, s. 208—9, tryckta i Lunds Student-Kalender, 1863). — 5) Prosten och kyrkoherden i Foss (Vikornas södra kontrakt, Göteborgs stift), teologie doktor Magnus Lönberg, göteborgare (f. ¹⁶/₅ 1748), som från en lång lärareverksamhet vid Göteborgs gymnasium (1777—98) der han sju år var lektor i filosofi och dubbelt så länge innehade lektoratet i latin, sistnämnda år tillträdde själavården öfver Thorilds födelsegäll och dog derstädes 1830 (Petters. o. Litz., 194). — Han var dock icke den från Atterbom (anf. band) kända personligheten, som bar herdenamnet »Corydon». Det är af Ljunggren (I, 182—4) utredt att Thorilds Corydon var Gustaf Lorentz Sivertson (f. 1757 † 1839).

Med Kanslerens tillåtelse har fakulteten till hedersdoktor vid denna promotion utsett CARL PLOUG, hvars nordiskt fosterländska skaldskap icke tillhör Danmark allena, utan lika mycket alla de hjertan på vår kust, hvilka det så ofta kommit att slå högre. Det namn, som i nära fyrtio år sammanväxt med alla våra minnen af ett hjertligt förhållande mellan Köpenhamns och Lunds studenter, fästes genom denna kallelse åskådligt vid historien om detta lärosätes inre lif.

Vår andre tillämnade hedersdoktor, VIKTOR RYDBERG, skall, på grund af derifrån först till handa kommen kallelse, vid Upsala universitets fjerde hundraårsfest mottaga den krans, som hela vårt land önskar räcka honom. Lunds universitet, i hvilket han ser sin »moder», får härigenom till denna utmärkelse lyckönska sin älskade och frejdade son.

Vi kunna, dess värre, icke hoppas att vid morgondagens högtidlighet se närvarande lärosätets vördade Kansler, f. d. statsrådet, en af de aderton i Svenska Akademien, leda-

* Atterbom: Sv. siare o. skald., 2 uppl., IV, 42, 49, 95—97, 101. Kahl, 190. Ljunggren, Sv. Witterhetens häfder, del 1, s. 190, not. 2.

** Atterbom, anf. band, 26. 42 och 96 not.

moten af Kongl. Vetenskaps-Akademien, hedersledamoten af Kongl. Vitterhets- Historie- och Antiquitets-Akademien, riddaren och kommandören af Kongl. Maj:ts Orden, riddaren af k. Carl XIII:s orden, riddaren af kongl. danska Elefanter-orden, m. m., filosofie doktorn, herr grefve HENNING LUDVIG HUGO HAMILTON.

Personlig närvaro af den man, vi vörda och älska som universitetets Prokansler, är dock att motse i morgon. Den utsedde promotorn kan alltså hoppas att den »venia promovendi», som, efter häfdvunnen sed, vid tillfället muntligen äskas och lemnas af universitetets högste närvarande styresman, denna gång varder honom meddelad af Prokansleren. Vördsam inbjudning att deltaga i akten utgår derföre härigenom till honom, biskopen öfver Lunds stift, kommandören med stora korset af kongl. Nordstjerne-orden, m. m. teologie och filosofie doktor WILHELM FLENSBURG.

Samma vördsamma inbjudning torde ock mottagas af länets höfding, f. d. justitiestatsministern, riddaren och kommandören af Kongl. Maj:ts Orden, riddaren af kongl. danska Elefanter-orden, m. m., juris doktor AXEL ADLERCREUTZ.

Som synnerlige hedersgäster torde vi äfven få påräkna de vördnadsvärde jubeldoktorerne från föregående promotionstillfällen. Jag tillåter mig alltså att inbjuda dem alle; hvarvid jag dock endast kan uppräknas dem, som jag vet finnas i universitetsstaden. De äro följande fyra: jubeldoktorn från 1862, kommandören med stora korset af kongl. Nordstjerne-, S:t Olavs och Danebrogs-ordnarne m. m., professor emeritus, medicine doktor SVEN NILSSON; jubeldoktorerne från 1865: juris utriusque jubeldoktorn, kommandören med stora korset af kongl. Nordstjerne-orden, kommandören i första klassen af kongl. danska Danebrogs-orden, m. m., f. d. professor CARL JOHAN SCHLYTER och förste stads-komministern i Lund, ledamoten af kongl. Nordstjerne-orden m. m., teologie doktor ACHATIUS JOHAN KAHL; samt jubeldoktorn från 1871, riddaren af kongl. Nordstjerne-orden m. m., f. d. professor ADAM WILHELM EKELOUND.

Af de högt ärade resande, som promotionen torde hitföra, är jag endast i tillfälle att uppräknas och vid namn inbjuda dem, om hvilkas ankomst jag är förvissad. De äro: biskopen öfver Linköpings stift, kommandören med stora korset af kongl. Nordstjerne-orden m. m., teologie och filosofie doktor EBBE GUSTAF BRING, samt tvenne af Sveriges ypperste skriftställare, en af de aderton i Svenska Akademien m. m., utsedde hedersdoktorn ABRAHAM VIKTOR RYDBERG och ledamoten af kongl. Vetenskaps-Akademien, riddaren af kongl. Nordstjerne-orden m. m., bruksegaren doktor CARL FREDRIK BERGSTEDT.

I morgon, såsom vid föregående promotionstillfällen, motse vi deltagande i fakultetens högtid af Lunds universitets och högre elementarläroverks rektorer, lärare och tjänstenän, stadens borgmästare och råd, kommunens styrelse och medlemmar, den studerande ungdomen, hit anländande främlingar samt vetenskapernes idkare och vänner af alla klasser och stånd; hvilka samtliga dertill vördsamt och vänligen inbjudas.

Det korta föredrag, hvarmed jag, enligt vedertagen sed, har att inleda promotionsakten, skall handla de pristino recitandi more.

Samlingen sker i morgon, klockan half tio förmiddagen i det akademiska konsistoriets rum, hvarifrån promovenderne kl. 10 i festligt tåg ledsagas till domkyrkan.

Lund, den 5 juni 1877.

A. Th. Lysander.

I.

Jubel-Doktorer, promoverade den 23 juni 1826 af d. v. Professorn i botanik, R. N. O. (sedermera Biskopen m. m.), doktor CARL ADOLF AGARDH.

[Obs. Inom citationstecken förekommande uppgifter om en jubeldoktors lefnadsöden efter promotionen här-
röra från honom sjelf.]

Af Vestgöta nation.

2. JOHAN JAKOB WENDELS (vid promotionen 1826: prestman).

F. d. 30 juli 1800. Stud. 1820. Prestvigd i Skara d. 11 okt. 1823. »Tjenstgjorde såsom adjunkt i Dala och Thorsö. Utnämndes till ordinarie kollega i Lidköping 1827 d. 4 juli, i Wennersborg 1829 d. 1 maj, samt i Alingsås 1830 d. 8 december och tillträdde den 1832. Aflade pastoral-examen 1834 och bestridde sedan rektorsbeställningen i Alingsås under nära 6 terminer. Utnämndes af Kongl. Maj:t till kyrkoherde i Synnerby 1840 d. 14 december och tillträdde 1842. Sökte och erhöll Fägrede konsistoriella pastorat (Norra Wadsbo kontrakt, Skara stift) 1856 och tillträdde 1858.» — (Se Joh. W. Warholm: Skara stifts Herdam., del II, Mariestad 73, s. 220.)

3. HAQVIN HOLMBLAD (prestman, promoverad frånvarande. Se sid. 18).

F. d. 1 sept. 1799. Stud. 1821. »Förordnad till komminister i Falköping 1829. Aflagt pastoral-ex. 1837. Nämnd till kyrkoherde i Häggum 1839, i Åsarp 1849 samt i Gökhem (Vinköls k., Skara st.), hvilket gäll ännu innehafves, 1873. Har under den långa tiden af 51 år icke åtnjutit någon tjänstledighet.» (Warh., II, 402—3).

Af Smålands nation.

5. ERIK GEORG TILLSTRÖM.

F. d. 25 maj 1799. Stud. i Upsala 1818, i Lund 1820. »Samma år (1826) emottog jag kondition hos baron Gyllenkrok på Sinclairsholm i norra Skåne, för att informera hans tvenne söner, Carl Axel och Fredrik, i dåvarande brukliga skolämnen. Den 31 okt. 1829 prestvigdes jag i Wexjö, för att i stiftet tjenstgöra såsom sacri ministerii adjunkt. 1837 tillträdde jag domkyrko-komministraturen derstädes, kyrkoherdebeställningen i Åsheda d. 1 maj 1850, och i Dädesjö (Uppvidinge kontrakt, Wexjö stift) den 1 maj 1859.» — (Sundb., 90—91.)

10. NILS LINDGREN (af sjukdom hindrad att närvara vid promotionen och der intaga första hedersrummet. Se sid. 18).

F. d. 16 april 1803. Stud. 1821. »Tillfriskningen efter den svåra nervfeber, som först kort före promotionen 1826 tillät mig att tidtals sitta uppe, gick mycket långsamt,

ehuru jag under hela tiden af mina mångårige lärjungars fader, fabrikören J. P. Borg, vårdades med en huldhet, som, så länge jag lefver, alltid måste med djup tacksamhet ihågkommas. Den snillrike medicine professorn E. Z. Rosenschöld, hvilken under året varit rektor och mer än en gång välvilligt besökt mig, inträdde till mig en dag yttrande: I dessa af miasmer inpregnerade rum blifver magistern icke snart frisk. Mitt råd är: res, så snart som möjligt, till Småland, ju högre upp desto bättre. Ledsagad af en lefnadsfrisk men redan hädankallad landsman företog jag kort derefter denna färd, som mellan Lund och målet för min resa, 4 mil norr om Wexjö, kräfde sex dagar. I Lund måste jag varsamt klifva upp i vagnen, men vid resans slut kunde jag med nära nog gammal vighet hoppa ur densamma. En sådan underbar verkan hade bergluften med de tjugotre åren till bundsförvandter. Sedan jag om hösten med återställda krafter återvandt till Lund och återtagit min gamla enskilda lärarebefattning, som behölls ända till 1829, började jag tänka på min framtid, som hittills nästan uteslutande utgjorts af parnassen, och fann, att hågen stod åt det akademiska lifvet. Efter aflagdt presidieprof blef jag på fakultetens kallelse utnämnd till docent i universalhistorien vid Lunds Universitet den 21 juni 1827. Medico-theologiæ stipendiat 1828. Speciminerade inför filosofiska fakulteten äfven åren 1828 och 1829 genom tvenne utgifna och försvarade afhandlingar. Utnämndes till extra ordinarie historiarum adjunkt vid Lunds Universitet den 31 augusti 1829. Har vid akademien presiderat nitton särskilda gånger. Lönlöshet och växande skuld tvingade mig att se mig om efter platser utom akademien. Antog, efter erhållen tjänstledighet, förordnande såsom lärare vid Hillska uppfostringsskolan i Stockholm 1830. Med stöd af Kongl. författningen, som berättigade Akademiske lärare att oberoende af indigenatsrätt efter trenne års väl vitsordad tjänstgöring i hela riket söka lektorat i den vetenskap, hvori de voro anstälde, var jag den förste som begagnade denna rätt, och anmälde jag mig såsom sökande till historiska lektionen i Kalmar och blef efter aflagda presidie-, föreläsnings- och undervisningsprof till densamma enhälligt utnämnd den 1 december 1830. Då emellertid samma lektion vid Wexjö gymnasium snart derefter blef ledig och jag, ehuru utan alla skäl, fruktade att såsom främling icke blifva välkommen i Kalmar stift, sökte jag lektoratet i Wexjö och utnämndes enhälligt dertill, efter aflagda presidie- samt föreläsnings- och undervisningsprof, den 29 okt. 1831. Öfvertog tjänstgöringen i Kalmar den 1 februari 1832, adjungerades till ledamot i domkapitlet och tillträdde som ordinarie den 1 maj samma år. Sedan efterträdaren blifvit utnämnd till tjänstledighet erhållits, öfvertog jag historiska lektionen vid Wexjö gymnasium såsom vikarie den 1 september 1832, adjungerades som ledamot af domkapitlet och tillträdde såsom ordinarie den 1 maj 1833. Presiderade i st. f. prest- och pastoral-examen för en teologisk athandling den 27 april 1837 och prestvigdes jemte då varande lektor A. Melander den 15 oktober samma år, vid hvilket tillfälle biskop Tegnér höll ett versifieradt, i hans samlade skrifter intaget föredrag. Medlem af examenskommissionen i 2:dra militärdistriktet samma år. Teologie lektor vid Wexjö gymnasium efter aflagdt föreläsnings- och undervisningsprof den 19 november 1839, öfvertog tjänstgöringen vid vårterminens början 1840 och tillträdde såsom ordinarie den 1 maj samma år. Alla förutnämnda i Lund, Kalmar och Wexjö aflagda presidieprof vitsordades af vederbörande myndigheter såväl för författandet som försvaret med högsta betyget, hvilket ock tillerkändes samtliga föreläsnings- och undervisningsproffen. Rektor vid gymnasium läsåren 1833—1834, 1838—1839 och 1842—1843. Inbjöd genom en på 200:de årsdagen af Wexjö gymnasii stiftelse den 30 mars 1843 till ungdomens och upplysningens vänner stäld skrift till bildande af en stipendiefond, hvartill inflöto 5333 kronor 33 öre samt ett snart inlöst gåfvobref å 300 kronor, som under namn af jubelfonden till domkapitlet öfverlemnades. Befullmäktigades den 4 december 1843 till kyrkoherde i Wäckelsånga, Tingsås och Uråsa församlingars konsistoriella pastorat. Utnämndes till prost öfver egna församlingar vid utträdet ur domkapitlet och tillträdde den 1 januari 1844. Erhöll teologie professors fullmakt med rättighet att utom förslag söka pastorat i hela riket, den 16 januari 1844. Förordnades 1846 af Kongl. Majt till ledamot i den kommité, som hade sig ålagdt att uppgöra förslag till en sådan pensionsinrättning för svenska presterskapets enkor och barn, att nådar med tiden kunde upphöra. Revisor af stats-, riks-

gälds- och bankoverken 1847. Fullmäktig för Wexjö stift i första rummet vid riksdagen 1847—1848. Uppfördes sistnämnda år på förslag till domprost i Wexjö; men undanbad mig i förkänslan af inbrytande sjuklighet nådig utnämning. Vald till fullmäktig för Wexjö stift i första rummet afven vid riksdagen 1850, men kunde i följd af inträffad sjukdom icke fullgöra detta uppdrag. Ledamot af Kongl. Nordstjerne-orden 1851. Förordnades den 7 november 1860 några dagar före ordinarie kontraktsprostens död att tills vidare förestå prostsysslan i Konga kontrakt, hvilket förtroende jag dock på grund af min brutna helsa, som icke tillät utfarter under den kallare årstiden, ansåg mig pligtig att försaka. Höll vid prestmötet i Wexjö den 18 juni 1867 ett teologiskt föredrag i anledning af mina samlade och för mötet framlagda handlingar rörande Åkianismen, intaget i prestmötets handlingar. Utnämndes till teologie doktor den 24 mars 1868 och promoverades vid Lunds Universitets jubelfest den 28 maj samma år. Kallad under årens lopp till ledamot af åtskilliga dels litterära dels medborgerliga sällskap.»

Skrifter: *Spartanorum et Atheniensium de hegemonia ante Periclem contentio*, p. p. IV, Lund 1827. — Om Grekiska kolonierna, 8 delar, Lund 1828. — *De historica Cyropædiæ Xenophontæ auctoritate*, p. p. III, Lund 1829. — *Panthea et Abradatas, narratio Xenophontea*, Lund 1830. — *Morientis Cyri Majoris ad filios et amicos oratio*, Lund 1830. — *Thucydidis de rebus Græcorum antiquis exordii loco disputatio*, p. p. II, Lund 1830.

Theses XLV historicæ, Kalmar 1830. — Theses historicæ, Wexjö 1831. — Program vid gymnasii- rektoratets nedläggande 1834, 1839 och 1843, Wexjö. — Origo pietismi Speneriani altius repetita et breviter explicata, Wexjö 1837. — Inbjudning d. 30 mars 1843, 200:de årsdagen af Wexjö gymnasii fundatio, till bildande af en stipendiifond för ynglingar från läroverket under deras akademiska studietid, Wexjö. — Program vid Wexjö gymnasii och skolas fest på 25:te årsdagen af Carl XIV Johans kröning, Wexjö 1843 och Sthm s. å. — Program vid Wexjö gymnasii tvåhundraårs jubelfest, Wexjö 1843.

Grunddragen af judiska hierarkien enligt Leos åsigter, Lund 1828 (i Theologisk Qvartalskrift). — *Berättelser ur Danska och Norska historien af Munthe, öfvers.*, Kalmar 1832. — Minnesord öfver prosten och kyrkoherden i Lenhofda Johan Engstrand, Wexjö 1835. — *Seniorn bland rikets presterskap, kontraktsprosten och kyrkoherden i Åsheda, professorn doktor Samuel Heurlins lefnad*, Wexjö 1836. — Åminnelsetal öfver kontraktsprosten och kyrkoherden i Skatelöf, doktor Carl Magnus Agrell, Wexjö 1840. — Tal vid invigningen af Wexjö söndagsskola för handverkslärningar, Wexjö 1840. — Tal i åtskilliga ämnen hållna å Wexjö gymnasium, Wexjö 1841. — Tal, tillägnade äkta makar, föräldrar och barn, husbönder och tjenare, Wexjö 1861. — Handlingar rörande Åkianismen jemte inledande betraktelser. Föredrag vid prestmötet i Wexjö den 18 juni 1867, Lund 1867. — *Hotas stat, kristendom och frihet af någon farligare fiende än kommunismens lärar och stråfvanden? Måste ej kommunismen, som använder medel, hvilka upphäfva ändamålet, endast frambringa hemiska karrikaturbilder af det ideal, efter hvilket den blindt famlar? Hvilka äro kommunismens källådror och genom hvilka medel kan den med största framgång bekämpas? Några ord såsom försök till svar*, Upsala 1874 (i Theologisk Tidskrift). — (Weib., II, 386. — Biskop Flensburgs inbjudningsskr. till teol. dokt.-prom., i Lund, 1868. [Biogr. Ant., s. 8—9.] — Löfgr. o. Ahlqv., 119—121. — Sundb., 46—48).

13. CARL WILHELM HULTGREN.

F. d. 22 febr. 1804. Stud. 1823. »Med. kandidat-ex. vårt. 1827. Med. licentiat-ex. d. 15 febr. 1837. Disp. pro gradu medico s. å. under prof. Sönerbergs presidium. Medicine doktor 1838, kirurgie magister den 14 juni s. å. Medicinskt embetsprof 1839. — Stipendiat i kongl. fältläkare-kåren 1828. Läkare vid Ätvidabergs kopparverk i Östergötland 1830 till aug. 1839. Bataljonsläkare vid Kongl. Göta artilleri-regemente från d. 31 aug. 1839 till 1855, då afsked erhöles med pension. Distriktsläkare i Göteborg 1842—68. — Bivistade skandinaviska naturforskare-mötet i Kristiania 1844. Ledamot af Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-samhället i Göteborg 1846. Erhöll 1851 resestipendium som militärläkare, och har i följd deraf 1852 företagit en vetenskaplig resa till kontinenten. (Wistr., Nytt suppl.-h., 173—4. — Wistrand, Bruzelius o. Edling: Svensk läkare-hist., del I, Sthlm 1873, s. 337—8.)

Af Skånska nationen.

18. CARL GOTTFRIED KÖRNER.

F. d. 29 januari 1802. Stud. 1818. Vik. rektor vid Sölvesborgs skola vårt. 1823. »I december 1826 tog jag examen sacerdotale. Förordnad till v. kollega i Malmö den 10 jan. 1827. Tog examen pædagogicum den 9 april 1827 och blef prestvigd i Lund

den 24 juni 1827. Den 27 juni 1827 utnämnd till ordinarie apologist vid Malmö lärdomsskola. Valdes till stadskomminister i Malmö St. Petri församling den 20 juni 1832 och tillträdde samtidigt slottspastors och hospitalspredikantsbefattningen i Malmö, hvilka 3:ne presterliga befattningar jag sedan under loppet af 12 år bestridde. Aflade pastoral-examen i Lund den 23 augusti 1838, i hvilken jag i betyg erhöill åtta adprobatur cum laude, tre adprobatur och alltså adprobatur cum laude i hufvudbetyg. Tre gånger har jag varit uppförd på förslag till pastorat. Första gången till Dahlsköpinge och Gislöfs regala pastorat, der jag vid valet den 26 maj 1839 erhöill fullt enhälligt kallelse af alla i församlingarna röstegande, men gick dock miste om detta pastorat, ehuru församlingarna ingått till Kongl. Maj:t med enhälligt böneskrift att få mig till kyrkoherde. Andra gången blef jag uppförd å förslag till Sjörupps och Katslösa församlingars regala pastorat, der jag vid valet den 19 febr. 1842 fick alla afgifna rösterna med undantag af ett brutet tal, men jag gick miste äfven om detta pastorat. Tredje gången år 1842 uppförd å förslag till Gårdstånga och Holmby församlingars konsistoriella pastorat fick jag vid valet år 1843 stor pluralitet och den 3 juli samma år fullmakt derå, hvilket pastorat jag vid fyllda 42 års ålder tillträdde den 1 maj 1844 och som jag nu i 33 år innehafte. Prost den 23 juni 1852.

Skrifter: Konfirmationstal (i bunden stil) hållet i St Petri kyrka. Malmö, 1842. — Tal till nattvardsbarnen (i bunden stil), hållet i St Petri kyrka. Malmö, s. å. — Pred. på 25 sönd. efter Tref. (tryckt i L. Postilla, II, 1864. — (Westd., 86.)

19. CARL JAKOB HOFVERBERG.

F. d. 20 aug. 1802. Stud. 1818. »Vik. kollega i Malmö 1826. Pedag. ex. 1827. Kollega vid Ystads skola s. å. Prest- och pastoral-ex. d. 13. dec. 1832. Prestvigd d. 15 dec. s. å. Kyrkoherde i Barsebäck (Harjagers k., Lunds st.) d. 7 okt. 1835. Tilltr. d. 1 maj 1838. Prost d. 1 maj 1844». (Westd., 69—70).

20. CARL FREDRIK LECHE (vid promotionen 1826: E. o. amanuens vid Universitetsbiblioteket.)

F. d. 21 sept. 1801. Stud. 1816. Förordnad d. 5 juni 1826 till e. o. biblioteks-amanuens. 1828, d. 13 aug., förordnad till docent i lefvande språk. Juni 1831, efter aflagdt specimen uppförd i 1:sta rummet på förslag till filosofiska adjunkten. Förestod Norbergska professionen vårterminen 1831 och höstterminen 1832. Förordnades den 15 februari 1834 att förestå svenska och norska generalkonsulatet och dermed förenade svenska postkommissarie-tjensten i Greifswald. Åren 1835, 1836 till februari 1837 lärare vid Hillska skolan på Barnängen vid Stockholm. År 1836 e. o. kanslist i handels- och finans-expeditionen af Kongl. Maj:ts kansli. Utänmd i april 1837 till vice postkommissarie i Greifswald efter på begäran erhållet afsked från Kongl. Carolinska akademien. Den 2 juni 1837 i nåder förordnad att i förekommande fall på eget ansvar förestå generalkonsuls-tjensten i Greifswald. Den 24 juni 1837 vice konsul. Efter generalkonsulatets och svenska postkontorets förflyttning år 1841 till Stralsund förnyades ofvannämnda nådiga förordnande den 23 oktober s. å., hvarvid jag hugnades med konsuls namn, heder och värdighet. Den 6 mars 1846 utänmd till postkommissarie i Stralsund. Den 1 april s. å. till svensk och norsk konsul i Neuvorpommern och Mecklenburg-Schwerin. Efter svenska postkontorets i Stralsund indragning utänmd 1848 till postkommissarie i Helsingborg; fortfor att fungera i Stralsund såsom konsul till den 15 maj 1850. År 1854 svensk och norsk konsul i Lübeck och år 1875 äfvenledes i Mecklenburg-Schwerin. Hugnad med följande ordnar: K. Preuss. Röda Örnso-ordens IV klass, K. Danska Danebrog-orden, K. Wasa-orden, Nordstjerne-orden och Norska St. Olavs-orden.»

Skrifter: De vi et indole contentionis inter realistas et nominalistas. 1831. — Gula febern; råd och anvisningar för sjöfarande &c. af dr Avé-Lallemant. Svensk öfvers. Lübeck, 1862. (Weib., II, 423.)

Af Göteborgs nation.

31. FREDRIK HJORT.

F. d. 24 okt. 1802. Stud. 1820. »1828 antagen till e. o. notarie i Kongl. Svea Hofrätt. 1829, 7—8 månader, tjenstgjort som akademie-notarie och kanslist samt, 3 månader s. å., som sekreterare vid Lunds Universitet. 1831 nämnd till vice häradshöfding. 1837 erhållit fullmakt å häradshöfdings namn och värdighet med tur och befordringsrätt. 1840 uppförd af akademiska konsistoriet i första rummet å förslag till besättande af lediga akademie-sekreterare-tjensten i Lund. 1843 utnämnd till häradshöfding i Norra Åsbo, Södra Åsbo och Bjäre härads domsaga. 1854 riddare af kongl. Nordstjerne-orden».

32. ADOLF MALMSTEDT.

F. d. 12 april 1804. Stud. 1821. »Vik. apologist vid Göteborgs skola från höstt. 1826 t. o. m. höstt. 1829. Prestvigd d. 5 dec. 1829. E. o. bataljons-predikant och lärare vid skeppsgosse-skolan å Kongl. Maj:ts flottas d. v. göteborgska station, Nya Varfvet, från början af 1830 till april 1840. Utnämnd till innehafvande syssla d. 22 januari 1840 och tjenstgörande från d. 1 maj s. å. som komminister i Säfve gäll på Hisingen, Elfsyssels södra kontrakt, Göteborgs stift.» — Till minne af sin promotion har komminister Malmstedt, den 13 mars 1876, skänkt Lunds Universitet 1000 kronor till stipendii-fond för en teologie stud. af Göteborgs nation; och är den 24 sistl. maj, Malmstedtska stipendiet utdeladt till dess förste innehafvare. (Rabe, 173, 195 o. 198. — Petters. o. Litz., 46. — Rektorsprogr. vid Lunds Univ., den 31 maj 1876, sid. 27.)

Af Kalmar nation.

37. BROR EMIL HILDEBRAND.

F. d. 22 febr. 1806. Stud. 1820. »Utnämnd docens i numismatik vid Lunds Universitet d. 26 febr. 1830. Biträdde med vården och ordnandet af samlingarna i Universitetets historiska museum och myntkabinett 1830—1832. Lärare vid Lyceum i Lund 1831—32. Genom Kongl. bref af d. 7 nov. 1832 kallad att taga befattning med ordnande och beskrifvande af Kongl. Myntkabinettets samlingar i Stockholm. Tjenstgjort i Riksarkivet 1833—1845. Antagen till vårdare af Riksbankens mynt- och medalj-samling 1836. Utn. Riksantikvarie och Garde des Médailles samt sekreterare i K. Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien d. 30 juni 1837. Ordenshistoriograf 1840. Sekreterare i K. samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia 1841—1848. Riddare af K. Nordstjerne-orden 1844. Ledamot af kommitén för tryckfrihetens vård 1845, hvilket uppdrag förnyats vid följande riksdagar. Tillförordnad Riksarkivarie d. 19 dec. 1845 till juni 1846 med uppdrag att besörja inredning af arkivets nya lokal och flyttning af dess handlingar, samt någon tid under år 1847. Riddare af K. Danska Danebrogs-orden 1850. Ledamot i K. Direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk 1855—1871. Erhöll af Svenska Akademien det af Konung Carl XIV Johan stiftade pris för litterära förtjenster 1858. Kommendör af K. Nordstjerne-orden 1860 och af K. Norska St Olavs-orden s. å. En af de aderton i Svenska Akademien 1866. Kommendör af K. Spanska orden Isabella Catholica 1871. — Ledamot af K. Fysiografiska Sällskapet i Lund 1832, K. Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien 1837, K. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia s. å., K. Vetenskaps-Akademien 1847, K. Vetenskaps-Societeten i Upsala 1856, samt åtskilliga utländska akademier och litterära samfund. För vetenskapliga forskningar företagit längre resor, 1839 i Tyskland, 1851 i Tyskland, Belgien och Nederländerna, 1857 i Finland, Estland och Ryssland, 1861 i Tyskland, Österrike, Schweiz och Frankrike, 1871 i Tyskland; dessutom talrika besök i Köpenhamn och Christiania.

Skrifter: Numismata Anglosaxonica Musei Academiæ Lundensis ordinata et descripta, diss. p. I—III med pl. 1829. Uppllysningar till Sveriges mynthistoria, diss. d. 1—5. Lund 1831, 1832. Gamla Geografien i sammandrag (som bihang till Hartmans lärobok i geografien), Lund 1833. Svenskt diplomatarium, 6 delar,

utgörande bandet III—V, 1842—1865. Anteckningar ur K. Vitterhets-, Hist.- o. Antiqv.-Akademiens dagbok samt om de under Akademiens inseende ställda Kongl. samlingarna för år 1843. Stockholm 1844. Anglosachsiska mynt i Kongl. Svenska Myntkabinettet, med pl. Stockholm 1846. Minnespenningar öfver enskilda Svenska män och qvinnor, med pl. Stockholm 1860. Svenska sigiller från medeltiden, med pl., häft. 1 och 2. Stockholm 1862, 1867. Sveriges och Svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer, 1 och 2, 1874, 1875. Teckningar ur Svenska Statens Historiska Museum, 1, 1873. Derjemte historiska och antiqvariska afhandlingar, tal, förslag till minnespenningar och inskrifter m. fl. uppsatser, tryckta i K. Vitterhets-, Historie- och Antiqv.-Akademiens Handlingar och Månadsblad, Antiqvarisk Tidskrift för Sverige, Svenska Akademiens och K. Vetenskaps-Akademiens Handlingar, Mötesberättelser m. m.» Ännu flere förordnanden, befattningar, allmänna uppdrag, utmärkelser, studieresor samt tryckta skrifter skulle kunna tilläggas genom sammanställning af uppgifterna i Biogr. Lex., 6 bandet (ny uppl., Sthlm 1876), s. 133—4. Ny följd, 5 bandet (1863—64), s. 297—300, samt Weib. II, 389—90. — Om B. E. Hildebrands lefnad och verksamhet se ytterligare: Svenska Ak:s Handlingar för 1866 (Sthlm, 1867), s. 147—9; Vape-reau: Dict. univ. des Contemporains (4 éd., Paris 1871), p. 896; Ny Ill. Tidning för 1874, n:o 32; Hofb., 435—6; och flerst.

II.

Hedersdoktor

PARMO CARL PLOUG, hvilken om sin lefnad meddelat nedanstående:

Jeg, Parmo Carl Ploug, er født i Kolding 29 Oktober 1813. Min Fader, C. F. Ploug (født 10 Dec. 1774, død 11 Maj 1837), da Adjunkt, siden Overlærer ved den lærde Skole, stammede fra det vestlige Fyen, hvor Familienavnet (Plog) nævnes i Begyndelsen af det 16:de Hundred-aar. Min Moder P. C. Petersen (født 18 Marts 1784, død 3 Marts 1860) var Datter af Provst Parmo Carl Petersen (født 1741, død 1803), efter hvem jeg er opkaldt; Slægten var indvandret i Slutningen af det 17:de Hundred-aar og antages at stamme fra Spanien; deraf mit ene usædvanlige Fornavn. I Oktober 1829 dimitteredes jeg fra Kolding Skole og var Student, inden jeg fyldte 16 Aar; det følgende Aar tog jeg Examen Philosophicum og studerede derpaa Philologi. Dette Studium fuldendte jeg ikke, fordi min Faders Død gjorde det nødvendigt dels at undervise meget, dels at søge literært Arbejde, for at kunne leve; men jeg vedblev at dyrke mit Yndlingsfag, Historen, med den Hensigt at tage Magistergraden. Da imidlertid den første ansvarlige Redaktør af «Fædrelandet» (stiftet i December 1839) blev dømt under Censur og maatte fratræde, formaaede mine politiske Venner mig til at overtage dets Redaktion fra 12 Maj 1841 og denne Virksomhed har jeg til denne Dag fortsat. De Hovedformaal, efter hvilke jeg har stræbt, ere følgende tre: at hævde Danmarks gamle historiske og statsretlige Grændse — Eiderstrømmen, — mod tyske Overgreb og værgе den danske Nationalitet i Sønderjyllands nordlige Halvdel mod Undertrykkelse og Udryddelse; at bevæge Nordens tre med hinanden nært beslægtede Folk til Samvirken og Sammenslutning, saavidt muligt, paa alle Omraader; at erhverve mit Folk en lovbunden Frihed under det konstitutionelle Kongedømme. Af disse er det første bortfaldet som Gjenstand for offentlig Forhandling ved Slesvigs Erobring og Afstaaelse 1864; det andet har stundom syntes at være rykket nærmere end nu, men Folkenes Solidaritet erkjendes dog mere og mere, den gjensidige Tillid er voxet og Tilnærmelser gjorde paa flere Punkter; det tredje Formaal er for længe siden opnaaet, men Striden for at bevare Friheden og benytte den til Samfundets frugtbare Udvikling er haardere, end for at erhverve den.

Siden jeg 1833 blev Alumnus paa Regensen, har jeg taget virksom Del i Studenterlivet. Jeg har været med at stifte den Akademiske Læseforening (1839), Studenter-samfundet (1840), det (opløste) skandinaviske Samfund (1843) og deltog som Formand for den danske Bestyrelse i Studentermøderne i Upsala (1843), Lund og Kjöbenhavn (1845), Christiania (1851), Upsala (1856) samt Lund og Kjöbenhavn (1862).

Den 5 Oktober 1848 valgtes jeg i min Födeby til Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling. Da jeg i Augusti 1852 stillede mig paa Valg til Folkethinget i Svendborg, faldt jeg derimod igjennem, men valgtes sammesteds 8 September og 1 December 1854 og 14 Juni 1855. Da mit sidste Mandat udløb, stillede jeg mig ikke paany, men valgtes 20 Juni 1859 til Medlem af Landstthinget for 6:te Kreds (Fyen) og beholdt mit Sæde for samme Kreds indtil 1866, da Grundlovsforandringen udelukkede mig fra Valgbarhed udenfor Kjöbenhavn. Samme Aar valgtes jeg for 1:ste Kreds og sidder endnu i Landstthinget for denne.

Den 6 Juni 1854 ægtede jeg Elisabeth Frederikke Michelsen — Datter af Provst V. Michelsen og Hustru V. Faber — födt i Naskov 7 Marts 1834, med hvem jeg har fire Börn, en Sön og tre Dötre.

Följende Æresbevisninger ere blevne mig til Del: i April 1855 modtog jeg fra Medborgere Grundlovsmedaillen i Guld; 7 Februar 1862 blev jeg udnævnt til Æresmedlem af Studentersangforeningen i Kjöbenhavn; 16 Maj 1863 kaldtes jeg til udenlandsk Æresmedlem af «Kongl. Vetenskaps- og Vitterhets-Samhället i Göteborg; 28 Juni 1866 udnævntes jeg af H. M. Kong Carl den Femtende til Ridder af Nordstjerneordenen; 28 Maj 1868 kaldte Akademiska Föreningen i Lund mig til Æresmedlem; 30 August 1872 udnævntes jeg til Ridder af Dannebrogordenen, og 14 September s. A. til Ridder af St. Olavsordenen; 13 Maj 1874 kaldtes jeg til Æresmedlem af den norske Forening i Kjöbenhavn; 21 Oktober 1874 udvævntes jeg til Dannebrogsmænd, 22 April 1875 kaldtes jeg til Medlem af den Letterstedtske Forening, og 15 November 1876 til Æresmedlem af den svenske Nationalforening i Kjöbenhavn.

Jeg har udgivet följende Skrifter: Poul Rytters Viser og Vers 1847. Til Minde om Erik Gustaf Geijer, et Foredrag i det skandinaviske Selskab 1848. En (anden) Samling Digte 1854. Tredie Samling Digte 1862. Samlede Digte (indbefattende de tidligere Samlinger) 1862, 5:te Oplag 1876. Studenterforeningens Mindefest for Kong Frederik den Syvende 1864. Nyere Sange og Digte 1869, 2:det Oplag 1870. Hvad jeg iövrigt har skrevet paa Prosa og Vers er spredt i Blade og Tidsskrifter.

III.

Licentiat och Kandidater, som i morgon skola
promoveras.

Af Östgöta nation.

GUSTAF ISAK MARTIN BRING, Docent i praktisk filosofi.

Är född i Lund den 6 april 1849; tog studentexamen vid Linköpings h. elem.-läroverk den 5 juni 1869; inskrefs vid Lunds Universitet den 27 sept. samma år; aflade examen stili latini pro gradu philosophico den 10 dec. 1870 och filos. kand. examen (enl. 1853 års Kgl. förordn.) den 29 maj 1874; tjenstgjorde som lärare i historia vid Upsala h. elem.-läroverk för flickor h. t. 1874 och v. t. 1875; disputerade pro gradu den 27 maj 1876 och för docentur den 31 maj samma år; utnämndes till docent i prakt. filosofi vid Kgl. Universitetet i Lund den 16 juni samma år och har såsom sådan tjenstgjort h. t. 1876 och v. t. 1877. Utgifna skrifter: Immanuel Kant såsom metafysiker och religionsfilosof. I. Kants förhållande till metafysiken. — II. Kants förhållande till religionsfilosofien. (Den förra gradual-, den senare docentspecimen; bägge tillsammans utgifna på C. W. K. Gleerups förlag under titel: Immanuel Kants förhållande till den filosofiska teologien, äfven ett ord i vår tids spörsmål: Kunna vi veta något om Gud? Lund 1876. — 233 sidor, 8:o). — Erhöll den 31 maj 1877 Fakultetens premium.

Af Smålands nation.

RUDOLF MAURITZ WICKBERG.

Född i Kungsbacka den 4 febr. 1851. Genomgått Wexjö h. elementarläroverk. Maturitetsexamen derstädes den 21 maj 1870. Student i Lund den 5 sept. 1870. Examen stili lat. pro gradu phil. den 2 dec. 1871. Fil. kand. examen d. 28 maj 1873. Medlem af filologiska seminariets i Lund afdelning för nordisk språkforskning året 1874. Fil. lic. examen den 24 maj 1877. Disp. pro gradu phil. d. 29 maj 1877: Ueber den ursprung der schwachen präteritalbildung in den germanischen sprachen. — 42 s., 4:o. — Erhöll den 1 juni 1877 Norbergiska premiet. Innehar andra hedersrummet.

Af Skånska nationen.

ANDERS NILSSON.

Född i Dagstorp den 15 februari 1841. Erhållit skolundervisning i Lunds h. elementarläroverk. Student i Lund den 19 december 1863. Examen stili latini pro gradu philos. den 20 maj 1867. Fil. kand. examen den 5 april 1873. Tjenstgjort såsom profärs-kandidat vid Lunds elementarläroverk h. t. 1873 samt vid Stockholms gymnasium h. t. 1874. Tjenstgjort såsom vice kollega vid Mariestads elementarläroverk v. t. 1875. Tjenstgjort såsom vice kollega vid Sköfde elementarläroverk under läsåret 1875—1876 samt h. t. 1876. Disp. pro gradu philos. den 28 maj 1877: Studier öfver Foglarnes käkmuskler. I. Med 5 taflor. Lund, 1877. — 35 sidor, 8:o.

LARS HALLMER, Adjunkt vid Kalmar högre elementarläroverk.

Född i Gylle den 25 maj 1842, blef student i Lund den 16 december 1863, författade latinsk profskrift pro gradu philosophico den 15 december 1868, blef filosofie kandidat den 15 december 1871, tjenstgjorde vid Wexjö högre elementarläroverk dels såsom extra lärare, dels såsom vikarierande adjunkt eller lektor från och med vårterminen 1872 till och med vårterminen 1875, utnämndes den 3 mars 1875 att vara adjunkt vid Kalmar högre elementarläroverk. Disp. pro gradu den 29 maj 1877: Om Friedrich Ueberwegs »System der Logik». I. — 63 sidor, 8:o.

PER MOLHEM.

Född i Glimåkra den 25 maj 1843, genomgått Lunds privata elementarskola, aflagt maturitetsexamen i Kristianstad v. t. 1868, student i Lund den 8 mars 1869, genomgått filologiska seminariets afdelning för klassiska språk 1871—1872, aflagt examen stili latini pro gradu philos. den 22 maj 1872, filosofie kandidatexamen den 30 jan. 1875, utsderat vid universitetet i Leipzig sommarsemestern 1875, disputerat pro gradu philos. den 20 maj 1876: De Augmenti apud Homerum Herodotumque usu. Lundæ, 1876. — 63 pagg. in 8:o. — Erhöll den 31 maj 1877 premium från Universitetets premiefond.

SVEN SVENSSON WÄGNER.

Född d. 27 mars 1844, aflade studentexamen den 19 maj 1869 och filosofie kandidatexamen enligt 1853 års stadga d. 29 maj 1874. Disp. pro gradu d. 22 maj 1877: Det omedvetnas filosofi. Kritisk redogörelse för hufvudpunkterna af Eduard von Hartmanns filosofiska system, Lund, 1877. — 66 sidor, 8:o. — Erhöll den 31 maj 1877 Faxeska premiet och anmäldes s. d. af Fakulteten till docentur i teoretisk filosofi.

LARS BERGER, E. o. amanuens vid Kongl. biblioteket.

Född i Södra Åby (Hemmesdynge socken, Wemmenhög's härad) den 24 mars 1845. Student efter privata studier, i Lund den 10 sept. 1863. Examen stili latini den 31 maj

1872. Kandidatexamen den 15 dec. 1873; disputerade pro gradu philosophico den 11 dec. 1875: Framställning af det franska Medeltidsdramats utvecklingsgång från äldsta tider till år 1402. Stockholm, 1875. — 97 sidor, 8:o. — Genomgick profår i Stockholm h. t. 1874 och v. t. 1875. Extra ordinarie amanuens vid Kongliga biblioteket den 20 jan. 1876, tjenstgörande såsom extra och vikarierande lärare vid Wadstenas 5-klassiga elementarläroverk sedan höstterminen 1876.

FRITZ SAMUEL SVENSSON, Adjunkt vid Lunds högre elementarläroverk.

Född den 5 april 1846, inskrifven som student vid Universitetet i Lund den 10 februari 1868, filosofie kandidat den 14 december 1872, tjenstgjorde vid högre elementarläroverket i Malmö som extra lärare från höstterminen 1869 till och med vårterminen 1873, vikarierande adjunkt vid högre elementarläroverket i Lund höstterminen 1873, utnämndes till adjunkt vid sistnämnda läroverk den 15 Oktober 1873. Disp. pro gradu den 26 maj 1877: Om elektriska ledningsförmågan hos några elektrolyter. Med 1 tafla. — 22 sidor. 8:o. — Dessutom utgifvit: Bearbetning af Proportionsläran, Lund 1875; Proportionslärans tillämpning på plana figurer, Lund 1875; Problems Tydning, Lund 1876.

NILS EHRENFRIED NEANDER, E. o. amanuens vid Universitetets zoologiska museum.

Född i Billeberga den 30 mars 1847. Genomgått Lunds högre elementarläroverk. Student den 26 maj 1868. Examen stili latini pro gradu philos. den 19 maj 1871. Filosofie kandidatexamen den 15 dec. 1874. Disp. pro gradu philos. den 29 maj 1875: Undersökningar af muskulaturen hos släktet Buteo, Cuv. I. Bakre extremiteternas muskler. Under h. t. 1875 och v. t. 1876 vid Lunds högre elementarläroverk genomgått det för kompetens till lärarebefattningar vid rikets elem.-läroverk stadgade profäret. Från och med h. t. 1876 tjenstgjort som vik. adjunkt vid Lunds högre elem.-läroverk. E. o. amanuens vid Lunds Universitets zoologiska museum den 4 april 1877.

AXEL FALKMAN.

Född i Gers-Sönnarslöf den 9 april 1847. Inskrifven vid Kristianstads elementarläroverk v. t. 1859 och derstädes aflagt afgangsexamen den 31 maj 1865. Student i Lund den 18 sept. s. å. Ex stili lat. pro gr. phil. den 20 maj 1867. Medlem af filologiska seminariets i Lund afdelning för nordisk språkforskning året 1870. Filos. kandidatexamen den 31 maj 1875. Disp. för filos. doktorsgrad den 30 maj 1877: Bidrag till en etymologisk granskning af ortnamnen i Skåne. Lund 1877. — 100 sidor, 8:o.

AUGUST EMIL PETERSON.

Född den 23 nov. 1848 å Amalientorp i Westerstads församling af Malmöhus län. Genomgått Lunds h. elementarläroverk och derstädes aflagt mogenhetsexamen den 25 maj 1869. Student i Lund den 13 sept. s. å. Ex. stili latini pro gr. phil. den 15 decemb. 1872. Fil. kand.-examen den 31 maj 1875. Disp:s-prof för fil. doktorsgrad den 26 maj 1877: Vom ablaut mit besonderer rücksicht auf den ablaut des starken zeitwortes im altgermanischen (40 s., 4:o.) Har v. t. 1872—h. t. 74 genomgått Lunds Universitets filologiska seminarii afdelning för klassisk språkforskning samt h. t. 1873 och v. t. 1874 afdelningen för nordisk språkforskning. Antogs h. t. 1875 till lärare vid Lunds h. privata elementarläroverk. Utom gradualafhandlingen: Die Politik Schwedens im Westphälischen Friedenscongress und die Gründung der schwedischen Herrschaft in Deutschland, von C. T. Odhner, deutsch von Emil Peterson, Gotha 1876 bei Friedr. Andr. Perthes.

MAGNUS BÖRRING.

Född i Gustafs sn den 18 februari 1850. H. t. 1865 inskrifven vid Malmö h. elem.-läroverk. Afgangsexamen derstädes den 28 maj 1869. Student i Lund den 20 sept.

s. å. Ex stili lat. pro gr. phil. den 10 december 1873. Fil. kand.-examen den 28 maj 1875. Vid Lunds h. elem.-läroverk genomgått föreskrifvet profår läsåret 1876—77. Disp. pro gr. phil. den 31 maj 1877: Skånska kyrkoegendomens användande för skolväsendet. Lund 1877. — 62 s., 8:o.

ARVID RAGNAR ISBERG.

Född i Lund den 26 juli 1850. Genomgått Lunds h. elementarläroverk. Afgångsexamen den 25 maj 1869. Student i Lund den 6 sept. s. å. Ex stili lat. pro gr. phil. enligt 1870 års stadga d. 2 dec. 1871. Ex. stili pro gr. phil. enligt 1853 års stadga d. 9 sept. 1874. Filos. kand.-examen d. 28 maj 1875. Genomgått det för kompetens till lärarebefattning vid elem.-läroverken i lag föreskrifna profåret vid Lunds h. elem.-läroverk läsåret 1876—1877. Disp. pro gr. philos. d. 10 febr. 1877: Kvæði Guðmundar byskups efter skinnboken N:o 5, fol. å Kongl. biblioteket i Stockholm. — Lund, 1877. — 97 sidor, 8:o.

WILHELM LECHE, Docent i zoologi och Amanuens vid zoologiska museet.

Född i Helsingborg d. 4 september 1850 (son af jubeldoktorn vid denna promotion, konsul Fredrik Leche). Student den 12 sept. 1870. Fil. kand. den 28 maj 1875. Disp. pro gradu den 20 maj 1876: Studier öfver Mjölkdentitionen och tändernas homologier hos Chiroptera). Med två taflor. Lund, 1876. — 47 sidor, 4:o. — Docent i zoologi, den 16 juni 1876. Amanuens vid zoologiska museet, s. å. Har dessutom från trycket utgivit: Anteckningar om de lösa jordlagren vid Travemünde, 8 sidor 8:o i Öfversigt af Kgl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar 1874 n:o 5, samt ett par uppsatser i tidskriften Der zoologische Garten. — Såsom innehafvare af von Reiserska stipendiet för närvarande stadd på utrikes vetenskaplig resa. — Erhöll den 31 maj 1877 Zetterstedtska premiet.

MAGNUS BILLING.

Född den 29 september 1850 i Qvidinge, aflagt studentexamen den 7 juni 1870 vid Helsingborgs elementarläroverk, examen stili latini pro gr. philos. enligt 1853 års stadga den 20 maj 1873, filosofisk kandidatexamen enligt 1853 års stadga den 31 maj 1875; vistats under läsåret 1876—77 vid Köpenhamns universitet för idkande af filosofiska studier, disputerat pro gradu den 30 maj 1877: Kritik öfver William Hamiltons lära om det Obetingade. Lund, 1877. — 52 sidor, 8:o.

ANDERS LINDSTEDT, Amanuens vid astronomiska observatoriet.

Född i Sundborns socken i Dalarne den 27 juni 1854; genomgått Falu högre elementarläroverk; aflade studentexamen dersammastädes den 18 Maj 1872; inskrefs vid Lunds universitet den 16 september 1872; aflade examen stili latini pro gradu philosophico den 5 december 1872, filosofie kandidat-examen den 23 maj 1874 samt filosofie licentiat-examen den 28 mars 1877. Tillbragt läsåret 1874—1875 i Tyskland, dels såsom observator på observatoriet i Hamburg, dels vid universitetet i Leipzig. Amanuens vid astronomiska observatoriet 1875. Disp. pro gradu den 30 maj 1877: Undersökning af meridiancirkeln på Lunds observatorium jemte bestämning af densammas polhöjd. Med 1 tafla. — 54 sidor, 4:o. — Erhöll den 31 maj 1877 Tollska och Agardhska premierna.

Innehar första hedersrummet.

Af Blekingska nationen.

FREDRIK HJALMAR THEODOR MALMQUIST.

Född i Tvings socken den 12 januari 1849. Genomgått Karlskrona högre elementarläroverk. Inskrefs som student den 16 sept. 1867. Examen stili lat. pro gr. phil. den

21 maj 1869. Filosofie kandidatexamen den 28 maj 1875. Disputerade pro gradu phil. den 30 maj 1877: Om Hexprocessen i Dalarne 1757—1763, jemte öfversigt af föregående hexprocesser. (45 sidor, 8:o). Genomgick profår vid Kalmar högre elementarläroverk höstterminen 1875 och vårterminen 1876.

ERNST ALARIK WADSTEIN, Docent i teoretisk filosofi och e. o. amanuens vid Universitetsbiblioteket.

Född i Karlskrona den 9 juni 1849. Genomgått Lunds h. elem.-läroverk. Student i Lund d. 21 sept. 1868. Ex. stili lat. pro gr. philos. d. 23 maj 1870. Filos. kand.-examen d. 29 maj 1874. E. o. aman. vid Univ.-bibl. d. 3 nov. 1875. Docent i teor. filosofi d. 19 maj 1877. Disp. pro gr. philos. d. 29 maj 1875: Om formalprincipen i dess historiska utveckling inom antika filosofien, I. 29 sidor. 4:o.

Af Göteborgs nation.

GUSTAF HENRIK SANTESSON, Kemist och Mineralog vid Sveriges geologiska undersökning.

Född i Varberg den 3 september 1847. Åtnjutit skolundervisning vid Varbergs lägre och Lunds högre elementarläroverk. Student i Lund d. 2 oktober 1866; åhörde föreläsningar vid Kristiania universitet läsåret 1867—1868; student i Upsala den 22 september 1871. Examen stili latini pro gradu philosophico d. 29 april 1872. Antogs den 1 juli 1872 till kemist vid Sveriges geologiska undersökning. Aflade filosofie kandidat-examen i Lund d. 1 mars 1873. Erhöll d. 21 maj 1875 Statsrådets och Chefens för Kongl. Civil-departementet förordnande att vara tjensteman vid bemälda undersökning såsom kemist och mineralog. — Företagit resor i geologiskt och mineralogiskt syfte: 1868 genom Norge samt Pite och Lule lappmarker, 1872 inom Uppland och Södermanland, 1873, 1874 och 1875 inom Vestmanlands bergslag, 1876 inom Uppland, Vestmanland, Dalarne, Bohuslän och Halland. — Disp. pro gradu philos. d. 31 maj 1877: Kemiska bergartsanalyser, utförda på Sveriges Geologiska Undersöknings Laboratorium. I. Gneis, hälleflintgneis (»eurit») och hälleflinta. (Stockholm, 1877. — 77 sidor, 8:o). — Har dessutom af trycket utgifvet: Några skånska kalkstenars och lerors undersökning i kemiskt-tekniskt hänseende (i Malmöhus läns Kongl. Hushållnings-sällskaps handlingar för åren 1868—1869); Kemiens grundsanningar, framställda i lefnadsteckningar af dess heroer (fri bearbetning från franskan) Stockholm 1870; De lappländska »malmbergen» (i »Aftonbladet» juni 1876).

ALEXANDER EMANUEL WIDHOLM, Adjunkt vid Jönköpings h. elem.-läroverk.

Född i Göteborg d. 17 april 1850, intogs i Göteborgs högre elem.-läroverk 1860, aflade afgangsexamen derstädes 3 juni 1868, antogs till e. o. kammarskrifvare i Kongl. Tullverket 29 sept. 1868. Tjenstgjorde å Hamnbevaknings-Inspektionen i Göteborg till början af 1869. Tjenstgjorde ss. vik. adj. vid Göteborgs högre elem.-läroverk vårterminen 1869. Inskrefs ss. student vid Lunds Universitet d. 13 sept. 1869. Aflade examen stili latini pro gradu philosophico d. 23 maj 1870. Tjenstgjorde ss. vik. adjunkt vid Lunds högre elem.-läroverk v. t. 1872 och hela läsåret 1872—73. Tjenstgjorde ss. vik. lektor vid Halmstads högre elem.-läroverk höstterm. 1873. Tjenstgjorde vid Lunds priv. elem.-skola fr. o. med vårterm. 1874 t. o. med höstterm. 1875. Aflade filos. kandidat-examen efter 1853 års förordning d. 31 maj 1875. Företog en resa till England i filologiskt-pedagogiskt ändamål under 1875. Inskrefs ss. medlem af College of Preceptors i London d. 13 febr. 1875. Kallades till ledamot af Philological Society i London d. 19 novemb. 1875. Aflade prakt. undervisningsprof i tyska o. engelska språken samt modersmålet inför Upsala domkapitel d. 23 januari 1876. Aflade prakt. undervisningsprof i modersmålet o. engelska språket samt historia och geografi inför Wexjö domkapitel d. 11 februari 1876. Utnämndes till adjunkt i dessa ämnen vid Jönköpings h. elem.-lärov. d. 23 febr. 1876. Aflade prakt. undervisningsprof i franska, tyska o. engelska språken inför Wexjö Domka-

pitel d. 5 maj 1876. Utnämndes till adjunkt i dessa ämnen vid Jönköpings h. elem.-lärov. d. 18 maj 1876. Tjenstgör ss. adjunkt vid Jönköpings h. elem.-lärov. sedan d. 1 april 1876. Erhållit stats-understöd för företagande af en utrikes resa i filologiskt-pedagogiskt syfte under sommaren 1877. Aflade disputation för filosofie doktorsgrad d. 28 maj 1877. Skrifter: Om realbildningen vid Sveriges elementarläroverk uti Pedagogisk Tidskrift, 1874, häftena 1, 2, 3. Smärre uppsatser och granskningar i svenska o. engelska tidskrifter. Grammatical Notes on the Language of John Bunyan, 56 sidor, 4:o (gradual-dissertat. o. läroverksprogram).

Af Vermlands nation.

ADOLF FREDRIK BERGGREN.

Född den 8 februari 1847 i Gunnarsnäs socken på Dal, aflade mogenhetsexamen i Wenersborg den 9 juni 1868, inskrefs såsom student i Lund den 28 sept. s. å., aflade examen stili latini pro gradu philosophico den 23 januari 1869 och filosofie kandidat-examen den 30 maj 1873, tjenstgjorde såsom vikarierande adjunkt vid elementar-läroverket i Karlstad under höstterminen 1873 och vid elementarläroverket i Malmö under vårterminen 1874, disputerade pro gradu philosophico den 29 maj 1876: Om Elektrolyters elektriska ledningsförmåga. Med 1 tafla. — 29 sidor, 8:o. — Aflagt teoretisk-teologisk examen den 31 maj 1877.

